

## ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

**στο σχέδιο νόμου «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών»**

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

### Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην ευρωπαϊκή κοινοβουλευτική παράδοση τα κόμματα αποτελούν το θεσμό στυλοβάτη της Δημοκρατίας. Θεσμό που η λειτουργία του πρέπει να διέπεται από τις αρχές της αυτονομίας από οικονομικές και αλλότριες εξαρτήσεις, της συλλογικής υπόστασης και της ανοιχτής και ελεύθερης πολιτικής δράσης, της εσωκομματικής δημοκρατίας που απορρέει από τις καταστατικές του διατάξεις και της διαφάνειας στη λειτουργία του σε όλα τα επίπεδα.

Εδώ και πολλά χρόνια οι ίδιες οι πολιτικές, τεχνολογικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις υποχρεώνουν τα πολιτικά κόμματα να λειτουργούν ως ολοκληρωμένοι οργανισμοί που διαχειρίζονται όχι μόνο τις συνδρομές των μελών και των φίλων τους αλλά και αρκετά ποσά που προέρχονται από την κρατική χρηματοδότηση. Ποσά που χρεώνονται διαμέσου αυτής το κοινωνικό σύνολο και οι φορολογούμενοι πολίτες. Γεγονός που οδηγεί στην απαίτηση για διαφάνεια στην οικονομική διαχείριση και έλεγχο στην οικονομική και επιχειρηματική δραστηριότητα.

Κάτω από την αυτονόητη λογική του αξιώματος «η Δημοκρατία έχει κόστος» διαμορφώθηκαν σε όλες τις αναπτυγμένες κοινοβουλευτικές πολυκομματικές δημοκρατίες θεσμικά κατοχυρωμένες διαδικασίες ελέγχου. Διαδικασίες που διαρκώς εξελίσσονται γιατί εαυτού τους φέρουν το βάρος της σχετικότητας που τις διέπουν.

Επιπλέον οι πιο πρόσφατες εξελίξεις οδηγούν σε μία νέα εποχή τη σχέση της πολιτικής με την οικονομία. Η σύμφυση των εξουσιών, η τεράστια συγκέντρωση της οικονομικής δύναμης, η παντοδυναμία των μέσων μαζικής επικοινωνίας αλλάζουν ριζικά την ίδια την πολιτική δραστηριότητα, τη δυνατότητα προβολής των κομμάτων και των πολιτικών, την ίδια την πολιτική διαδικασία. Εξαιτίας αυτών των εξελίξεων καθίσταται πιο επιτακτική η παραπάνω απαίτηση.

Τέλος από εκλογική αναμέτρηση σε εκλογική αναμέτρηση η προεκλογική περίοδος και οι δαπάνες της αλλά και η ίδια η μορφή του εκλογικού αγώνα, η κατασπατάληση πόρων και μέσων και η πολιτική επικοινωνία οδηγούν σε ένα διαρκώς επαχθέστερο, ανεξέλεγκτο οικονομικά καθεστώς δαπανών που προκαλεί προβληματισμό στην κοινή γνώμη. Έτσι, η απαίτηση για διαφάνεια στην διαχείριση των οικονομικών των κομμάτων συμπληρώνεται με την απαίτηση για δραστική μείωση των εκλογικών δαπανών από κόμματα και υποψηφίους και αλλαγή του τύπου της εκλογικής αναμέτρησης.

Στον τόπο μας η πρώτη σχετική νομοθεσία εκπονήθηκε τη δεκαετία του '80 (ν. 1443/1984). Για την εποχή της ήταν μια πρώτη προοδευτική αρχή, καθώς ολοκλήρωνε ουσιαστικά την παρουσία και την ανάπτυξη των πολιτικών κομμάτων σε καθεστώς αναπτυγμένης δημοκρατίας που εγκαθιδρύθηκε στη χώρα με τη Μεταπολίτευση του '74.

Το δεύτερο σημαντικό βήμα έγινε με το ν. 2429/1996 όπου τροποποιήθηκε και εκσυγχρονίστηκε η νομοθεσία και για τη χρηματοδότηση των κομμάτων και των υποψηφίων και τον έλεγχο των προεκλογικών δαπανών και έγινε πιο ουσιαστική η διαδικασία του «πόθεν έσχες» για τους πολιτικούς. Το θεσμικό πλαίσιο εκείνο πήρε υπόψη τις ευρωπαϊκές εμπειρίες και ασφαλώς οδήγησε τα πράγματα πολύ πιο μπροστά. Με το ν. 2817/2000, μάλιστα, ορισμένες διατάξεις αυτού του πλαισίου συμπληρώθηκαν μετά από πρόταση της διακομματικής επιτροπής.

Στην πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος έγινε εκτεταμένη συζήτηση για τη σχετική νομοθεσία ως στοιχείου που καθορίζει την ποιότητα της Δημοκρατίας και που ασφαλώς εμπεριέχει ευρύτερες διαστάσεις και αλλαγές που πρέπει να γίνουν στην πορεία μετεξέλιξης του πολιτικού συστήματος.

Δύο είναι οι τομείς που το αναθεωρημένο Σύνταγμα παρεμβαίνει ουσιαστικά. Ο πρώτος αφορά τη ραδιοτηλεοπτική προβολή και ο δεύτερος τη δυνατότητα έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα σε ακραίες περιπτώσεις παραβίασης των διατάξεων της σχετικής νομοθεσίας.

Συγκεκριμένα:

α) Με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 15 ορίστηκε, ρητά, ότι με νόμο μπορεί να θεσπιστεί η υποχρεωτική και δωρεάν μετάδοση προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα. Η ευχέρεια που παρέχεται στον κοινό νομοθέτη, από την ανωτέρω συνταγματική διάταξη, επιβάλλει την αναθεώρηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, για τη μετάδοση ραδιοτηλεοπτικών μηνυμάτων των κομμάτων και, στην περίπτωση που ο κοινός νομοθέτης ρυθμίσει το σχετικό θέμα, επιβάλλει κατά προφανή συνέπεια και την επανεξέταση του ύψους της μέχρι σήμερα προβλεπόμενης εκλογικής τους χρηματοδότησης.

β) Με την παρ. 2 του άρθρου 29 του αναθεωρημένου Συντάγματος ορίστηκε ότι ο κοινός νομοθέτης μπορεί να προσδιορίσει μορφές προεκλογικής προβολής υποψηφίων βουλευτών που είναι απαγορευμένες και επιπλέον να καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η παράβαση των σχετικών διατάξεων συνιστά λόγο έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα, με πρωτοβουλία του ειδικού οργάνου που ασκεί τον έλεγχο των εκλογικών δαπανών. Η συνταγματική αυτή ρύθμιση επιβάλλει την επανοριοθέτηση των επιτρεπόμενων μορφών προεκλογικής προβολής των υποψηφίων βουλευτών εν όψει των αυστηρών κυρώσεων που συνεπάγεται η παραβίασή τους.

Με την ίδια ως άνω παράγραφο του άρθρου 29 ο έλεγχος των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών ανατίθεται σε ειδικό όργανο που συγκροτείται και με τη συμμετοχή ανώτατων δικαστικών λειτουργών. Η συνταγματική ρύθμιση επιβάλλει την αναθεώρηση των ισχυουσών διατάξεων, για έλεγχο των εκλογικών δαπανών από αμιγώς διακομματική επιτροπή.

Η προσαρμογή κατά συνέπεια τη ισχύουσας νομοθεσίας κρίνεται απαραίτητη και επιβεβλημένη και από το Σύνταγμα αλλά και από πρακτικές δυσλειτουργίες και στρεβλώσεις που κατέδειξε η εφαρμογή της.

Στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου «για τη χρηματοδότηση των κομμάτων και τον οικονομικό τους έλεγχο καθώς και τον έλεγχο των εκλογικών δαπανών των υποψηφίων βουλευτών» συμπεριλαμβάνεται η αναμόρφωση όλου του θεσμικού πλαισίου και η προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα. Οι γενικές αρχές που προτείνεται να διέπουν το νέο θεσμικό πλαίσιο είναι οι ακόλουθες:

\* Η χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων πρέπει να παραμένει δημόσια και ιδιωτική. Η λύση αυτή ανταποκρίνεται στη φύση του πολιτικού κόμματος ως πολιτικού οργανισμού που λειτουργεί μεταξύ κοινωνίας και πολιτείας. Ο νομοθέτης πρέπει να εξασφαλίσει την ισορροπία μεταξύ των δύο αυτών πηγών χρηματοδότησης, συνδυάζοντας την αυτονομία των κομμάτων, την ανάγκη ενίσχυσης από το κράτος και την κοινωνία, αλλά και την αποτροπή εξάρτησής τους από ιδιωτικά συμφέροντα και από το κράτος. Η κατάργηση της ιδιωτικής χρηματοδότησης θα καθιστούσε τα κόμματα «κρατικοδίαιτα» και θα τα απομάκρυνε από την κοινωνία και τους πολίτες. Γι' αυτό άλλωστε και δεν ακολουθείται, διεθνώς, σύστημα αποκλειστικά κρατικής χρηματοδότησης.

\* Η ιδιωτική χρηματοδότηση μπορεί σήμερα να προέρχεται τόσο από φυσικά όσο και από νομικά πρόσωπα. Η λογική της ιδιωτικής χρηματοδότησης πρέπει να βασίζεται μόνο στην πολιτική βούληση ενός προσώπου να ενισχύσει το κόμμα, που ανταποκρίνεται στις πολιτικές του πεποιθήσεις ή και επιδιώξεις. Αυτό όμως μπορεί να ισχύσει μόνο για φυσικά πρόσωπα. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να καταργηθεί η δυνατότητα χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων από κάθε νομικό πρόσωπο. Το ανώτατο επιτρεπόμενο ύψος της χρηματοδότησης από ένα πρόσωπο πρέπει να μειωθεί.

\* Το σύστημα ραδιοτηλεοπτικής προβολής των κομμάτων πρέπει να επιτρέπει τη διενέργειά της με αντικειμενικό τρόπο και να καθιστά εφικτό τον έλεγχο. Στο πλαίσιο αυτό η παράλληλη δυνατότητα δωρεάν μετάδοσης των προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων, από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, θα επιτρέψει όχι μόνο την ορθολογικότερη άσκηση του τρόπου προβολής, αλλά και τη σοβαρή μείωση των προεκλογικών εξόδων των κομμάτων.

\* Για να είναι εφικτός και αποτελεσματικός ο έλεγχος, επιβάλλεται η διακίνηση του μεγαλύτερου μέρους των εσόδων και των εξόδων των κομμάτων να γίνεται από τραπεζικούς λογαριασμούς.

\* Ως προς τους υποψήφιους βουλευτές και την ιδιωτική τους χρηματοδότηση οι διατάξεις που επιβάλλεται να θεσπιστούν πρέπει να κινηθούν προς την κατεύθυνση του περιορισμού και του ελέγχου των επιτρεπόμενων δαπανών, ιδίως διότι ο έλεγχος του πεδίου αυτού είναι ιδιαίτερα δυσχερής. Όπως και στα κόμματα η χρηματοδότηση πρέπει να περιοριστεί στα φυσικά πρόσωπα.

\* Τα εκλογικά κέντρα των υποψήφιων πρέπει να καταργηθούν και οι σχετικές ανάγκες των κομμάτων πρέπει να καλυφθούν από τα εκλογικά κέντρα των κομμάτων.

\* Πρέπει να θεθούν όροι και περιορισμοί της προβολής των υποψήφιων βουλευτών από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου.

\* Η επιτροπή ελέγχου των οικονομικών των κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών, εν όψει και της συνταγματικής αναθεώρησης επιβάλλεται να ανασυνταχθεί στη βάση της αρχής «ο ελεγχόμενος δεν πρέπει να ελέγχει τον εαυτό του».

\* Επιβάλλεται, κατά την προεκλογική περίοδο, η λειτουργία οργάνου με διακομματική σύνθεση σε επίπεδο νομού, το οποίο θα παραλαμβάνει, θα ελέγχει και θα διαβιβάζει στην επιτροπή ελέγχου τα αποδεικτικά πορίσματα για τις καταγγελίες που αφορούν την τήρηση, κατά την προεκλογική περίοδο, των υποχρεώσεων των κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών.

Με βάση τις ανωτέρω αρχές συντάχθηκε το παρόν

σχέδιο νόμου, για τη χρηματοδότηση των κομμάτων και τον οικονομικό τους έλεγχο, καθώς και τον έλεγχο των εκλογικών δαπανών των υποψήφιων βουλευτών.

## B. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

1.α. Η τακτική ετήσια χρηματοδότηση ανέρχεται σε 1.02‰ των τακτικών εσόδων του προϋπολογισμού.

β. Η εκλογική χρηματοδότηση, ανέρχεται σε 0,22‰ των τακτικών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού του έτους διενέργειας των εκλογών. Μειώνεται δηλαδή κατά 50% περίπου της προβλεπόμενης από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (0,425‰ και με βάση την εκλογική χρηματοδότηση του έτους 2000 κατά 2,3 δις περίπου) με κύριο δικαιολογητικό έρεισμα το γεγονός ότι με τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου παρέχεται ευρεία δυνατότητα δωρεάν μετάδοσης των ραδιοτηλεοπτικών μηνυμάτων των κομμάτων, ώστε η μείωση της εκλογικής χρηματοδότησης, στο ανωτέρω ποσοστό, να είναι λογική και αντικειμενική.

γ. Οι εγγραφόμενες πιστώσεις στον Κρατικό Προϋπολογισμό για τη χρηματοδότηση των κομμάτων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 1,24 ‰ των τακτικών εσόδων.

2.α. Από το ποσό της τακτικής χρηματοδότησης στα κόμματα, που εκπροσωπούνται στη Βουλή, κατανέμεται το 80% αυτής (έναντι 85% της ισχύουσας ρύθμισης).

β. Στα κόμματα που εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατανέμεται το 10% (αντί 5% της ισχύουσας ρύθμισης).

Η κατανομή της τακτικής χρηματοδότησης γίνεται δικαιότερη με την προτεινόμενη ρύθμιση. Ουσιαστικά πρόκειται για μεταφορά μέρους της χρηματοδότησης από τα δύο μεγάλα κόμματα προς τα μικρότερα κόμματα που εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και

γ. Το υπόλοιπο 10% κατανέμεται ισοποσα στα κόμματα τα οποία στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές είχαν κατακτήσει πλήρεις συνδυασμούς τουλάχιστον στο 70% των εκλογικών περιφερειών της χώρας και συγκέντρωσαν αριθμό ψήφων τουλάχιστον ίσο με το 1,5% του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων όλης της επικράτειας.

δ. Η οικονομική ενίσχυση για τα κόμματα που λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση για τη σύσταση και λειτουργία κέντρων ερευνών και μελετών κ.λπ. ανέρχεται σε μηδέν ένα τοις χιλίοις (0,1‰) των τακτικών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού.

3. Καθιερώνεται η υποχρέωση των ιδιωτικών και κρατικών ραδιοτηλεοπτικών μέσων για τη δωρεάν προβολή, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, των μηνυμάτων των πολιτικών κομμάτων και παρέχεται εξουσιοδότηση για την έκδοση Κ.Υ.Α. προς κατανομή του αντίστοιχου χρόνου.

Πρόκειται για βασική ρύθμιση την οποία καθιστά δυνατή η πρόσφατη συνταγματική αναθεώρηση. Παράλληλα πέραν του παραχωρούμενου δωρεάν χρόνου για τη ραδιοτηλεοπτική προβολή των κομμάτων, παρέχεται σε αυτά η δυνατότητα αγοράς αντίστοιχου χρόνου, στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, υπό την προϋπόθεση, ότι η σχετική δαπάνη δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του συνολικού ύψους των εκλογικών τους δαπανών.

4. Προβλέπεται η διακίνηση των εσόδων και των δαπανών των πολιτικών κομμάτων, τουλάχιστον, κατά το 80% του ετήσιου συνόλου, μέσω τραπεζικών λογαριασμών.

5. Απαγορεύεται, κατ' αντίθεση με τα μέχρι τώρα ισχύοντα, η χρηματοδότηση των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

6. Η χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του έτους, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 15.000 ευρώ (έναντι 10.000.000 δραχμών ή 29.350 ευρώ, που προέβλεπε η μέχρι τώρα ρύθμιση).

7. Υποχρεούνται οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού να καθορίζουν, στο πλαίσιο των χώρων υπαίθριας διαφήμισης, ειδικότερους χώρους για την προβολή των μηνυμάτων των πολιτικών κομμάτων, των μαθητικών, φοιτητικών, συνδικαλιστικών και συνεταιριστικών οργανώσεων, καθώς και των ενώσεων προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς, οι οποίοι δεν μπορεί να είναι μικρότεροι του 5% της συνολικής έκτασης των χώρων του οικείου Ο.Τ.Α. για την υπαίθρια διαφήμιση. Για τη διάθεση των χώρων αυτών δεν καταβάλλεται στους Ο.Τ.Α. τέλος διαφήμισης ή αποζημίωση χρήσης. Κατά την προεκλογική περίοδο (περιλαμβανομένων και δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών) διατίθενται στα κόμματα (και στους συνδυασμούς υποψηφίων) όλοι οι καθορισθέντες, από τους Ο.Τ.Α., χώροι υπαίθριας διαφήμισης, για την προβολή των μηνυμάτων.

Με απόφαση του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. καθορίζεται ο τρόπος χρήσης των χώρων αυτών.

Για τη χρήση τους δεν καταβάλλεται στους Ο.Τ.Α. τέλος διαφήμισης ή αποζημίωσης χρήσης.

8.α. Δεν είναι επιτρεπτή η λειτουργία εκλογικών κέντρων για την προσωπική προβολή των υποψηφίων βουλευτών. Ως εκλογικά κέντρα δεν θεωρούνται τα πολιτικά και επαγγελματικά γραφεία των υποψηφίων, εφόσον δεν ευρίσκονται σε ισόγειους χώρους.

β. Οι εμφανίσεις των υποψηφίων βουλευτών στα ραδιοηλεκτρονικά μέσα οριοθετούνται ως ακολούθως:

i. Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας και σε οποιασδήποτε φύσεως εκπομπή επιτρέπεται η εμφάνιση του υποψηφίου βουλευτή κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου μόνο μια φορά και με ανώτατο συνολικό όριο εμφανίσεων τις πέντε.

ii. Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας, ομοίως, σε οποιασδήποτε φύσεως εκπομπή επιτρέπεται η εμφάνιση του υποψηφίου βουλευτή κατά τη διάρκεια της πιο πάνω περιόδου μέχρι δύο φορές και με ανώτατο συνολικό όριο εμφανίσεων τις οκτώ.

Για τους υποψηφίους, που μετέχουν στις βουλευτικές εκλογές για πρώτη φορά, ο ανώτατος επιτρεπόμενος αριθμός εμφανίσεων είναι διπλάσιος των ως άνω οριζόμενων, αντίστοιχα.

γ.ι. Οι περιορισμοί που προαναφέρθηκαν δεν ισχύουν για τους οριζόμενους εκπροσώπους των κομμάτων, οι οποίοι συμμετέχουν, υπό την ανωτέρω ιδιότητα, στις διακομματικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές συζητήσεις, για τους Υπουργούς και Υφυπουργούς, καθώς και για τους εκπροσώπους των κομμάτων, όταν πρόκειται να απαντήσουν σε ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές δηλώσεις των Υπουργών ή Υφυπουργών

ii. Ακόμη οριοθετείται, κατ' εξαίρεση, των πιο πάνω περιορισμών, η δυνατότητα των υποψηφίων βουλευτών να εμφανίζονται σε ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς, προς απάντηση σε δυσφημιστικού ή ανακριβούς περιεχομένου δημοσιεύματα ή εκπομπές που τους αφορούν.

9. Στα βιβλία εσόδων - εξόδων των κομμάτων καταχω-

ρούνται και οι διακινήσεις των αντίστοιχων ποσών που γίνονται μέσω τραπεζικών λογαριασμών.

10. Από το σύνολο των θεωρημένων κουπονιών, που έχουν εκδοθεί από τα κόμματα τεκμαίρεται ότι εισπράχθηκε τουλάχιστον το 50% έναντι 70% της ισχύουσας ρύθμισης.

11. Υποχρέωση υποβολής κατάστασης εσόδων και δαπανών στην Επιτροπή Ελέγχου έχουν μόνο οι βουλευτές που εξελέγησαν και περιορισμένος αριθμός αναπληρωματικών (ανάλογα με τον αριθμό εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας), σε αντίθεση με την ισχύουσα ρύθμιση, που προέβλεπε ότι την υποχρέωση αυτή είχε, αδιακρίτως, το σύνολο των υποψηφίων βουλευτών. Η Επιτροπή Ελέγχου υποχρεούται ακόμη να εξετάζει τις γραπτές και επώνυμες καταγγελίες για υπέρβαση των προεκλογικών δαπανών υποψηφίων βουλευτών.

12.α. Στην Επιτροπή Ελέγχου, εκτός από εκπροσώπους των κομμάτων, μετέχουν, σύμφωνα και με την πρόβλεψη του άρθρου 29 παρ. 2 του Συντάγματος, ένας Σύμβουλος Επικρατείας, ένας Αρεοπαγίτης και ένας Σύμβουλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι υποδεικνύονται από τις Ολομέλειες των αντίστοιχων Δικαστηρίων, κατόπιν κληρώσεως. Εξακολουθεί να προεδρεύει ο οριζόμενος, από τον Πρόεδρο της Βουλής, Αντιπρόεδρος.

β. Η θητεία των μελών της Επιτροπής Ελέγχου διαρκεί για όλη τη βουλευτική περίοδο και λήγει με τη συγκρότηση νέας, μετά τη διενέργεια των βουλευτικών εκλογών (η ισχύουσα ρύθμιση αναφέρεται σε θητεία ετήσιας διάρκειας).

γ. Στην έδρα κάθε νομού συγκροτείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων, στην οποία μετέχουν εκπρόσωποι των κομμάτων.

Η ίδια Επιτροπή συλλέγει το αποδεικτικό υλικό των καταγγελλόμενων παραβάσεων, που γίνονται έγγραφα και επώνυμα και το διαβιβάζει στην Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής για την επιβολή τυχόν κυρώσεων.

δ. Πριν από την επιβολή κυρώσεων εις βάρος πολιτικών κομμάτων και υποψηφίων βουλευτών παρέχεται δικαίωμα ακρόασης.

13. Η ποινή έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα θεσπίζεται, κατά Συνταγματική εναρμόνιση, για πρώτη φορά και σχετίζεται με τις εξής παραβάσεις:

i. προβολής διαφημιστικών μηνυμάτων των υποψηφίων στα κρατικά και ιδιωτικά ραδιοηλεκτρονικά μέσα,

ii. λειτουργίας εκλογικών κέντρων για την προσωπική προβολή των υποψηφίων, και

iii. υπέρβασης του διπλάσιου του επιτρεπόμενου ύψους των εκλογικών δαπανών.

Η έκπτωση απαγγέλεται με απόφαση του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 100 του Συντάγματος.

14. Στη συμπληρωματική συγκρότηση της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών μετέχουν τα εκτός Κοινοβουλίου κόμματα, μόνο εφόσον έχουν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς στο 70% των εκλογικών περιφερειών.

15.α. Μετά την αποκατάσταση της δημοκρατικής νομιμότητας εκδόθηκε το ν.δ. 59/1974 για τη σύσταση και επαναλειτουργία πολιτικών κομμάτων. Μεταξύ των διατάξεων του προβλέπεται ότι τα πολιτικά κόμματα, πριν από την ανάληψη οποιασδήποτε δραστηριότητας, υποβάλλουν υποχρεωτικά στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου δήλωση, με την οποία δέχονται ότι οι αρχές τους αντιτίθενται σε κάθε ενέργεια που αποσκοπεί στη βίαιη

κατάληψη της εξουσίας ή την ανατροπή του ελεύθερου δημοκρατικού πολιτεύματος. Οι λόγοι που ενδεχομένως επέβαλαν, τότε, την υιοθέτηση της εν λόγω διάταξης έχουν εκλείψει μετά τη θέση σε ισχύ του νέου Συντάγματος, τον Ιούνιο του 1975. Στο άρθρο 29 παρ. 1 Συντάγματος ορίζεται συγκεκριμένα ότι «η οργάνωση και η δράση των πολιτικών κομμάτων οφείλει να εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος». Είναι προφανές ότι τα πολιτικά κόμματα, με τη συμμετοχή τους στην πολιτική ζωή της χώρας αποδέχονται την ισχύουσα συνταγματική τάξη. Με την προτεινόμενη ρύθμιση καταργείται η σχετική πρόβλεψη του ν.δ. 59/1974 και καθορίζεται το περιεχόμενο της ιδρυτικής δήλωσης, ώστε να εναρμονίζεται προς το πνεύμα του Συντάγματος και να απηχεί σύγχρονες αντιλήψεις. Επίσης διευκρινίζονται, με τρόπο λιτό, ζητήματα σχετικά με την ίδρυση πολιτικού κόμματος, τα οποία ως σήμερα δεν είχαν τύχει της προσοχής του νομοθέτη.

β. Εξάλλου, η νομική φύση του πολιτικού κόμματος παραμένει, εν πολλοίς, ασαφής ελλείψει ειδικού νομοθετικού ορισμού. Το ζήτημα έχει απασχολήσει τόσο τη νομολογία των δικαστηρίων όσο και την επιστήμη, δίχως όμως να έχει ακόμη αντιμετωπισθεί νομοθετικά. Το πολιτικό κόμμα αποτελεί συνταγματικό θεσμό και επιτελεί σημαντική αποστολή στο πλαίσιο του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η δράση του είναι πολύμορφη και συμβάλλει στην εύρυθμη λειτουργία του. Προκειμένου να αντιμετωπισθούν δυσχέρειες που ανακύπτουν στην πράξη, ιδίως στις σχέσεις των πολιτικών κομμάτων με τρίτους, και να διευκολυνθούν στη δράση τους αναγνωρίζεται με την προτεινόμενη ρύθμιση ότι το πολιτικό κόμμα αποκτά, με την ίδρυσή του, νομική προσωπικότητα.

γ. Τέλος, η άρση των διαφωνιών ως προς το όνομα και το έμβλημα πολιτικού κόμματος ανατίθεται κατά το άρθρο 38 του εκλογικού νόμου σε Επιτροπή, στην οποία

μετείχαν δικαστικοί λειτουργοί, μέλη του Αρείου Πάγου και ανώτατος υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Η Επιτροπή αυτή, διοικητική στη δομή της, ασκούσε στην ουσία δικαστικές αρμοδιότητες.

δ. Η Επιτροπή άσκησε τις αρμοδιότητές της κατά τρόπο ικανοποιητικό, δίχως να εγερθούν αμφισβητήσεις ως προς τη νομική φύση και τις αποφάσεις της. Οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας με τις οποίες περιβάλλεται δεν ανταποκρίνοντο ωστόσο στις απαιτήσεις που προσιδιάζουν σε ένα δικαστικό όργανο. Για το λόγο αυτό- αλλά και εν όψει του άρθρου 89 παρ. 3 του Συντάγματος - η σχετική αρμοδιότητα ανατίθεται σε αμιγώς δικαστικό σχηματισμό, το Α΄ Τμήμα του Αρείου Πάγου.

Αθήνα, 5 Απριλίου 2002

#### ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ  
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,  
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ  
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

N. Χριστοδουλάκης

K. Σκανδαλίδης

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Φ. Πετσάλνικος

M. Χρυσοχοϊδης

ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ  
ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

X. Πρωτόπαπας

**ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ**

***Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών***

**ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**  
**ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ**  
**ΚΟΜΜΑΤΩΝ**

**Άρθρο 1****Διακρίσεις και ύψος κρατικής χρηματοδότησης**

1. Τα πολιτικά κόμματα χρηματοδοτούνται από το Κράτος, προκειμένου να αντιμετωπίζουν μέρος των λειτουργικών και των εκλογικών δαπανών τους.

2. Η κρατική χρηματοδότηση διακρίνεται σε τακτική και εκλογική.

3. Η τακτική χρηματοδότηση καταβάλλεται κατ' έτος και ανέρχεται σε ποσοστό ένα κόμμα μηδέν δύο τοις χιλίοις (1,02‰) των τακτικών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού του αντίστοιχου οικονομικού έτους.

4.α. Η εκλογική χρηματοδότηση καταβάλλεται κάθε φορά που διεξάγονται γενικές βουλευτικές εκλογές ή εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ανέρχεται σε ποσοστό έως μηδέν κόμμα είκοσι δύο τοις χιλίοις (0,22‰) των τακτικών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού του οικονομικού έτους κατά τη διάρκεια του οποίου διεξάγονται οι εκλογές. Αν διεξαχθούν περισσότερες της μιας εκλογές, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, η συνολική χρηματοδότηση δεν επιτρέπεται να υπερβεί, αθροιστικά, το παραπάνω ποσοστό.

β. Το ποσοστό της χορηγούμενης κάθε φορά εκλογικής χρηματοδότησης καθορίζεται, ύστερα από γνώμη της Διακομματικής Επιτροπής με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η απόφαση εκδίδεται το πρώτο δίμηνο του έτους κατά το οποίο λήγει η βουλευτική περίοδος ή του έτους διεξαγωγής εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Σε περίπτωση προκήρυξης εκλογών πριν από τη λήξη της βουλευτικής περιόδου εκδίδεται, με την παραπάνω διαδικασία, απόφαση για τον καθορισμό του ποσοστού χρηματοδότησης μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από την προκήρυξη, εκτός αν έχει ήδη εκδοθεί σχετική απόφαση σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο.

5. Οι αναγκαίες πιστώσεις για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Οι πιστώσεις αυτές δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το ένα κόμμα είκοσι τέσσερα τοις χιλίοις (1,24‰) των τακτικών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού του αντίστοιχου οικονομικού έτους.

6. Η κρατική χρηματοδότηση δεν υπόκειται σε φόρο.

**Άρθρο 2**  
**Δικαιούχοι**

1. Τακτική χρηματοδότηση δικαιούνται:

α. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, που εκπροσωπούνται στη Βουλή με βουλευτές εκλεγμένους στις

γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού.

β. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, από τους συνδυασμούς των οποίων έχουν εκλεγεί αντιπρόσωποι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

γ. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, τα οποία στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές είχαν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς, τουλάχιστον, στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) των εκλογικών περιφερειών της χώρας και συγκεντρώσει αριθμό ψήφων, τουλάχιστον, ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1,5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της επικράτειας.

Η τακτική χρηματοδότηση χορηγείται για τη χρονική περίοδο από το επόμενο έτος εκείνου, κατά το οποίο έλαβαν χώρα οι γενικές βουλευτικές εκλογές, προκειμένου για τα υπό στοιχεία α' και γ' κόμματα και συνασπισμούς ή οι εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προκειμένου για τα υπό στοιχείο β' κόμματα και συνασπισμούς, έως και το έτος διεξαγωγής των επόμενων αντίστοιχων εκλογών.

2. Εκλογική χρηματοδότηση δικαιούνται:

α. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, που εκπροσωπούνται στη Βουλή με βουλευτές εκλεγμένους στις γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού. Για τη χρηματοδότηση λόγω συμμετοχής σε γενικές βουλευτικές εκλογές, η προϋπόθεση αυτή απαιτείται να συντρέχει κατά τη βουλευτική περίοδο που έληξε.

β. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, από τους συνδυασμούς των οποίων έχουν εκλεγεί αντιπρόσωποι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Για τη χρηματοδότηση λόγω συμμετοχής σε εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η προϋπόθεση αυτή απαιτείται να συντρέχει κατά την περίοδο που έληξε.

γ. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων, τα οποία έχουν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς, τουλάχιστον, στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) των εκλογικών περιφερειών της χώρας και συγκεντρώσει αριθμό ψήφων, τουλάχιστον, ίσο, με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1,5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της επικράτειας στις γενικές βουλευτικές εκλογές τις οποίες αφορά η χρηματοδότηση. Για τη χρηματοδότηση λόγω συμμετοχής σε εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απαιτείται το κόμμα ή ο συνασπισμός να έχει συγκεντρώσει αριθμό ψήφων, τουλάχιστον, ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1,5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της επικράτειας στις εκλογές αυτές.

**Άρθρο 3**  
**Κατανομή**

1. Το συνολικό ποσό της τακτικής χρηματοδότησης κατανέμεται στα δικαιούχα πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς ως εξής:

α. Ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) καταβάλλεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς που εμπίπτουν στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 2 και κατανέμεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3 του παρόντος άρθρου.

β. Ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) καταβάλλεται, ισόποσα, στα κόμματα και τους συνασπισμούς που εμπί-

πουν στην περίπτωση β' της παρ. 1 του άρθρου 2. Στην κατανομή του ποσοστού αυτού μετέχουν τα κόμματα και οι συνασπισμοί που εμπίπτουν στην περίπτωση α' της παρούσας παραγράφου.

γ. Ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) χορηγείται ισόποσα στα κόμματα και τους συνασπισμούς, που εμπίπτουν στην περίπτωση γ' της παρ. 1 του άρθρου 2. Στην κατανομή του ποσοστού αυτού μετέχουν τα κόμματα και οι συνασπισμοί που εμπίπτουν και στις περιπτώσεις α' και β' της παρούσας παραγράφου.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα κόμματα και οι συνασπισμοί που εμπίπτουν σε καθεμία από τις παραπάνω κατηγορίες και το ποσό τακτικής χρηματοδότησης που καταβάλλεται σε αυτά.

2. Το συνολικό ποσό της εκλογικής χρηματοδότησης κατανέμεται στα δικαιούχα πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς ως εξής:

α. Ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%) καταβάλλεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς που εμπίπτουν στις περιπτώσεις α' και β' της παρ. 2 του άρθρου 2 και κατανέμεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3 του παρόντος άρθρου, με βάση τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν, κατά περίπτωση, στις προηγούμενες γενικές βουλευτικές εκλογές ή εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

β. Ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) καταβάλλεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς που εμπίπτουν στην περίπτωση γ' της παρ. 2 του άρθρου 2 και κατανέμεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3 του παρόντος άρθρου, με βάση τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν, κατά περίπτωση, στις γενικές βουλευτικές εκλογές ή εκλογές για ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τις οποίες αφορά η χρηματοδότηση. Στην κατανομή του ποσοστού αυτού μετέχουν τα κόμματα και οι συνασπισμοί που εμπίπτουν και στην περίπτωση α' της παρούσας παραγράφου.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται το αργότερο δέκα (10) ημέρες μετά την προκήρυξη των εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα κόμματα και οι συνασπισμοί που εμπίπτουν στην περίπτωση α' της παρούσας παραγράφου και το ποσό χρηματοδότησης που καταβάλλεται στον καθένα. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται το αργότερο δύο (2) μήνες μετά τη διενέργεια των εκλογών, καθορίζονται τα κόμματα και οι συνασπισμοί που εμπίπτουν στην περίπτωση β' και το ποσό χρηματοδότησης που καταβάλλεται στον καθένα.

3. Για την κατανομή της τακτικής χρηματοδότησης μεταξύ των κομμάτων και των συνασπισμών, που εμπίπτουν στην περίπτωση α' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, καθώς και της εκλογικής χρηματοδότησης, το ποσό που διατίθεται, για καθεμία από τις παραπάνω κατηγορίες διαιρείται με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν τα κόμματα και οι συνασπισμοί που ανήκουν στην ίδια κατηγορία. Το πηλίκο αυτής πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσε κάθε κόμμα ή συνασπι-

σμός και το γινόμενο αντιστοιχεί στο ποσό, το οποίο δικαιούνται το κόμμα ή ο συνασπισμός.

4. Το ποσό κρατικής χρηματοδότησης, το οποίο δικαιούται συνασπισμός, κατανέμεται μεταξύ των κομμάτων που τον απαρτίζουν με βάση τη μεταξύ τους συμφωνία. Η συμφωνία γνωστοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μέσα σε ένα (1) μήνα από τη διεξαγωγή των εκλογών. Αν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, το ποσό κατανέμεται ισόποσα μεταξύ των κομμάτων που τον απαρτίζουν.

Σε περίπτωση αποχώρησης πολιτικού κόμματος από συνασπισμό, το ποσό της κρατικής χρηματοδότησης, το οποίο δικαιούται, κατανέμεται με βάση τη συμφωνία των κομμάτων που τον είχαν συγκροτήσει. Αν δεν υπάρχει ή δεν γνωστοποιηθεί, σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, η συμφωνία, κατανέμεται, ισόποσα, μεταξύ των κομμάτων που απαρτίζουν το συνασπισμό, στα οποία συνυπολογίζεται και εκείνο που αποχώρησε.

#### **Άρθρο 4**

##### **Οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς**

1. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, που δικαιούνται κρατική χρηματοδότηση, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 2, λαμβάνουν ετήσια οικονομική ενίσχυση από το Κράτος για την ίδρυση και λειτουργία κέντρων ερευνών και μελετών, καθώς και τη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών τους. Η οικονομική ενίσχυση ανέρχεται συνολικά σε ποσό ίσο με το μηδέν κόμμα μηδέν ένα τοις χιλίοις (0,01%) των τακτικών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού και κατανέμεται μεταξύ των δικαιούχων κομμάτων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 3.

2. Οι αναγκαίες πιστώσεις εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

3. Με την απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 3, καθορίζονται τα κόμματα και οι συνασπισμοί που δικαιούνται την παραπάνω ενίσχυση, καθώς και τα αντίστοιχα ποσά.

4. Στον έλεγχο που διενεργείται, κατά το άρθρο 21, εξετάζεται αν τα ποσά που χορηγήθηκαν σε κόμματα ή συνασπισμούς διατέθηκαν για δραστηριότητες της παραγράφου 1. Σε αρνητική περίπτωση, το κόμμα ή ο συνασπισμός που έλαβε το ποσό υποχρεούται σε επιστροφή του.

#### **ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

##### **ΕΣΟΔΑ – ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ**

#### **Άρθρο 5**

##### **Έσοδα και δαπάνες πολιτικών κομμάτων**

1. Έσοδα πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών θεωρούνται, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, τα ποσά που συγκεντρώνουν από την κρατική χρηματοδότηση και κάθε άλλη πηγή και, ιδίως, από τακτικές και έκτακτες εισφορές μελών, βουλευτών και φίλων, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους, την εκμετάλλευση της κινητής ή ακίνητης περιουσίας τους ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα.

2. Δαπάνες πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών θεωρούνται, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, τα ποσά, που διαθέτουν για την αντιμετώπιση κάθε είδους αναγκών τους κατά τη διάρκεια τόσο της βουλευτικής περιόδου όσο και του εκλογικού αγώνα.

3. Οι δαπάνες πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών διακρίνονται σε λειτουργικές και εκλογικές.

Λειτουργικές δαπάνες είναι τα ποσά που διατίθενται κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται, ιδίως, όσες καταβάλλονται για την αντιμετώπιση των αναγκών της οργάνωσης, της διοίκησης και της λειτουργίας, την προβολή του προγράμματος και των θέσεων, την επιμόρφωση των στελεχών και τη λειτουργία κέντρων μελετών, καθώς και την ανάληψη επιμορφωτικών δραστηριοτήτων.

Εκλογικές δαπάνες είναι τα ποσά που καταβάλλονται κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα για τις ανάγκες του, καθώς και η αξία των αποτιμώμενων σε χρήμα παροχών και διευκολύνσεων προς το κόμμα ή το συνασπισμό.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι κατηγορίες των παροχών και διευκολύνσεων, οι οποίες συνυπολογίζονται στις εκλογικές δαπάνες, καθώς και τα κριτήρια, τα αρμόδια όργανα και η διαδικασία αποτίμησής τους σε χρήμα.

5. Τα έσοδα και οι δαπάνες των πολιτικών κομμάτων διακινούνται μέσω λογαριασμών σε ελληνικές τράπεζες, σε ποσοστό τουλάχιστον 80% του ετήσιου ύψους τους. Οι λογαριασμοί αυτοί γνωστοποιούνται, εντός πέντε ημερών από το άνοιγμά τους, στην Επιτροπή Ελέγχου. Τα εκλογικά έσοδα και οι εκλογικές δαπάνες διακινούνται, ομοίως, μέσω χωριστών τραπεζικών λογαριασμών, κατά το ίδιο ποσοστό, με αντίστοιχη υποχρέωση γνωστοποίησης. Κατάθεση στους ανωτέρω λογαριασμούς επιτρέπεται μόνον επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη.

### **Άρθρο 6**

#### **Έσοδα και δαπάνες των υποψήφιων βουλευτών**

1. Έσοδα των υποψήφιων βουλευτών, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, είναι τα ποσά που χορηγούνται σε αυτούς, κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα για τις ανάγκες του.

2. Δαπάνες των υποψήφιων βουλευτών, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, είναι τα ποσά που διαθέτουν οι υποψήφιοι βουλευτές κατά τη διάρκεια του εκλογικού τους αγώνα για τις ανάγκες του. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται, ιδίως, κάθε ποσό που καταβάλλεται για τη μίσθωση αιθουσών, την αγορά, έκδοση, κυκλοφορία και διακίνηση εντύπων, την καταχώριση και προβολή μηνυμάτων από τον τύπο και την παροχή κάθε μορφής υπηρεσιών από επιχειρήσεις διαφημίσεων, τύπου, και δημοσίων σχέσεων, καθώς και η αξία των αποτιμώμενων σε χρήμα παροχών και διευκολύνσεων προς τους υποψήφιους βουλευτές.

3. Τα έσοδα και οι δαπάνες των υποψήφιων βουλευτών διακινούνται μέσω λογαριασμών σε ελληνικές τράπεζες, σε ποσοστό τουλάχιστον 60% του συνολικού ύψους

τους. Οι λογαριασμοί αυτοί γνωστοποιούνται, εντός πέντε ημερών από το άνοιγμά τους, στην Επιτροπή Ελέγχου. Κατάθεση στους ανωτέρω λογαριασμούς επιτρέπεται μόνον επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας, ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη.

4. Για τον καθορισμό των αποτιμώμενων σε χρήμα παροχών και διευκολύνσεων, των κριτηρίων, των αρμόδιων οργάνων και της διαδικασίας αποτίμησής τους εφαρμόζεται ανάλογα το άρθρο 5 παρ. 4 του παρόντος.

### **Άρθρο 7**

#### **Απαγόρευση χρηματοδότησης**

1. Απαγορεύονται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς τα κόμματα, τους βουλευτές και τους υποψήφιους βουλευτές από:

α. Φυσικά πρόσωπα, που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια.

β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού.

δ. Φυσικά πρόσωπα, που εκδίδουν ημερήσια ή περιοδικά έντυπα πανελλήνιας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών.

2. Σε περίπτωση χρηματοδότησης ή άλλων παροχών, κατά παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, όποιος χρηματοδότησε ή προέβη στην παροχή, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι κατά το άρθρο 15 υπεύθυνοι των πολιτικών κομμάτων, οι βουλευτές ή οι υποψήφιοι βουλευτές που αποδέχθηκαν χρηματοδότηση ή παροχή.

### **Άρθρο 8**

#### **Όρια χρηματοδότησης**

1. Η χρηματοδότηση κομμάτων ή συνασπισμών, από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

2. Η χρηματοδότηση υποψήφιων βουλευτών, κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, από το ίδιο πρόσωπο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ.

3. Σε περίπτωση χρηματοδότησης κατά παράβαση των παραγράφων 1 και 2 ο χρηματοδότης τιμωρείται με φυλάκιση έως ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

4. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι υπεύθυνοι, κατά το άρθρο 15, των κομμάτων, οι υποψήφιοι βουλευτές και οι βουλευτές που αποδέχθηκαν τη χρηματοδότηση.

### **ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

#### **ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ**

### **Άρθρο 9**

#### **Χώροι υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων**

1. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού καθορίζουν με απόφασή τους, που εκδίδεται μέσα σε ένα (1) μήνα από τον, κατά την παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 2946/2001 (ΦΕΚ 224 Α'), καθορισμό χώρων για υπαίθρια διαφήμιση, ειδικότερους χώρους για την προβολή μηνυ-

μάτων από τα πολιτικά κόμματα, τις μαθητικές, φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, καθώς και τις ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς, και σε ποσοστό που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το δέκα τοις εκατό (10%) της συνολικής επιφάνειας των χώρων, που έχουν καθοριστεί, νομίμως, για προβολή υπαίθριας διαφήμισης στον οικείο Ο.Τ.Α.. Με όμοια απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου καθορίζεται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χρήσεως των ανωτέρω χώρων.

2. Η διάθεση των χώρων της παραγράφου 1 γίνεται αναλογικά και επί ίσοις όροις, για τη χρήση τους δεν απαιτείται άδεια από οποιαδήποτε αρχή και δεν καταβάλλεται στον οικείο Ο.Τ.Α. τέλος διαφήμισης ή αποζημίωση χρήσης.

3. Κατά την περίοδο βουλευτικών, νομαρχιακών, δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, ευρωεκλογών ή δημοψηφίσματος, τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια υποχρεούνται, μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) ημερών από την προκήρυξη των βουλευτικών εκλογών ή του δημοψηφίσματος ή τριάντα (30) ημερών πριν από τη διεξαγωγή των νομαρχιακών, δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, να διαθέτουν με απόφασή τους στα κόμματα, στους συνασπισμούς και συνδυασμούς υποψηφίων για την προεκλογική προβολή τους, όλους τους χώρους, που καθορίστηκαν, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 2946/2001 (ΦΕΚ 224 Α'), για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης στον οικείο Ο.Τ.Α..

Στην περίπτωση αυτήν αναστέλλεται η ισχύς των συμβάσεων μισθώσεως των χώρων αυτών και μειώνεται ανάλογα το μίσθωμα.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται κάθε δύο χρόνια και μέσα στο μήνα Ιανουάριο, καθορίζεται ο τρόπος χρήσης των χώρων αυτών και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Εντός οκτώ (8) ημερών από τη διεξαγωγή των εκλογών τα κόμματα, οι συνασπισμοί και οι συνδυασμοί υποχρεούνται, με δαπάνη τους, να αποκαταστήσουν τα πράγματα στην προηγούμενη κατάσταση.

4. Αν το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δεν διαθέτει, μέσα στην προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, τους ανωτέρω χώρους, αυτοί διατίθενται με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, που εκδίδεται το ταχύτερο δυνατόν, και επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 109 του π.δ. 55/1999 (ΦΕΚ 58 Α').

5. Η διάθεση των χώρων της παραγράφου 3 γίνεται αναλογικά και επί ίσοις όροις.

Σε περίπτωση προηγούμενης γραπτής συμφωνίας πολιτικών κομμάτων, που συγκροτούν, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, κοινοβουλευτική ομάδα ή των συνδυασμών υποψηφίων για τις νομαρχιακές, δημοτικές ή κοινοτικές εκλογές, αυτή είναι υποχρεωτική για τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια και το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας. Για τη χρήση των ανωτέρω χώρων δεν απαιτείται άδεια και δεν καταβάλλεται στον οικείο Ο.Τ.Α. τέλος διαφήμισης ή αποζημίωση χρήσης.

#### **Άρθρο 10**

##### **Προβολή προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα**

1.α. Κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, οι δημό-

σιοι και οι ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης, καθώς και οι φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, κάθε μορφής, υποχρεούνται να μεταδίδουν μηνύματα κομμάτων και συνασπισμών σε διάρκεια που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και γνώμη της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με όμοια απόφαση, ο κατά τα ανωτέρω οριζόμενος χρόνος κατανέμεται μεταξύ των κομμάτων και των συνασπισμών με βάση την αρχή της αναλογικής ισότητας και την εξασφάλιση της μετάδοσης των θέσεων και του προγράμματος των κομμάτων και των συνασπισμών.

β. Η ανωτέρω μετάδοση διενεργείται δωρεάν και απαλλάσσεται από κάθε τέλος.

2.α. Εκτός από τη δωρεάν προβολή, τα κόμματα και οι συνασπισμοί μπορούν να μεταδίδουν ραδιοτηλεοπτικά μηνύματα με δαπάνες, οι οποίες δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 20% του συνολικού ύψους των εκλογικών τους δαπανών.

β. Για την τιμολόγηση της μετάδοσης των πιο πάνω μηνυμάτων εφαρμόζονται οι τιμοκατάλογοι, που ίσχυαν ένα μήνα πριν από την προκήρυξη των εκλογών.

γ. Για τον υπολογισμό του εδαφίου α' δεν λαμβάνονται υπόψη ο ειδικός φόρος διαφήμισης και οι εισφορές υπέρ ασφαλιστικών οργανισμών και ταμείων που καταβλήθηκαν για τη μετάδοση των μηνυμάτων.

δ. Κανένα μήνυμα δεν επιτρέπεται να μεταδίδεται την προηγούμενη, καθώς και την ημέρα διεξαγωγής των εκλογών.

#### **Άρθρο 11**

##### **Απαγορεύσεις για τα κόμματα κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα**

1. Κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα απαγορεύεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων:

α. Η ανάρτηση ή επικόλληση αεροπανών, πανών, αφισών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, εκτός των χώρων της παραγράφου 3 του άρθρου 9.

β. Η μετάδοση από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων κοινωνικού περιεχομένου του άρθρου 3 του ν. 2328/1995, (ΦΕΚ 159 Α'), τα οποία προβάλλουν, με οποιονδήποτε τρόπο, πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς πολιτικών κομμάτων, με εξαίρεση τη μετάδοση τέτοιων διαφημιστικών μηνυμάτων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται οι ώρες λειτουργίας και η κλίμακα έντασης των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων, των γραφείων και των οχημάτων των κομμάτων, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Τις ώρες της κοινής ησυχίας απαγορεύεται η χρήση των παραπάνω εγκαταστάσεων. Επίσης απαγορεύεται η χρήση τους, εφόσον γειτνιάζουν με νοσηλευτικά ιδρύματα και σχολεία.

**Άρθρο 12****Απαγορεύσεις για τους υποψήφιους βουλευτές κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα**

1. Κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα απαγορεύεται στους υποψήφιους βουλευτές:

α. Η ανάρτηση ή επικόλληση σε εξωτερικούς, δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, αεροπανώ, πανώ, γιγαντοαφισών, αφισών, φωτογραφιών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, η εγκατάσταση πρόσκαιρων κατασκευών οποιασδήποτε μορφής για την προσωπική τους προβολή, καθώς και η χρήση χρωστικών ουσιών και η αναγραφή συνθημάτων σε οποιονδήποτε εξωτερικό χώρο.

β. Η διακίνηση κάθε μορφής φυλλαδίων μέσω του τύπου.

γ. Η προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω των δημόσιων και ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης ή των φορέων παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών.

Απαγορεύεται επίσης, από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, η μετάδοση κάθε είδους εκπομπών, οι οποίες παρουσιάζονται, αμέσως ή εμμέσως, από υποψήφιους βουλευτές.

δ. Η μαζική διακίνηση αλληλογραφίας, κατά τον εκλογικό αγώνα, από υποψήφιους βουλευτές, με χρησιμοποίηση του συστήματος διανομής κρατικής αλληλογραφίας.

ε. Η λειτουργία εκλογικών κέντρων από υποψήφιους βουλευτές.

Ως εκλογικά κέντρα δεν θεωρούνται τα επαγγελματικά ή πολιτικά γραφεία των υποψηφίων βουλευτών, εφόσον δεν είναι εγκαταστημένα σε ισόγειους χώρους και λειτουργούν, τουλάχιστον, ένα εξάμηνο πριν από την προκήρυξη των εκλογών.

Η τελευταία προϋπόθεση δεν ισχύει στην περίπτωση πρόωρης προκήρυξης εκλογών.

2. Οι εμφανίσεις υποψηφίων βουλευτών σε πάσης φύσεως εκπομπές δημόσιων ή ιδιωτικών ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης, καθώς και σε φορείς παροχής κάθε μορφής συνδρομητικών τηλεοπτικών υπηρεσιών, υπό οποιαδήποτε μορφή, επιτρέπεται, ως εξής:

α. Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας επιτρέπεται η εμφάνιση του υποψηφίου βουλευτή, κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, μόνο μία φορά, και με την προϋπόθεση ότι ο συνολικός αριθμός εμφανίσεων του, στους τηλεοπτικούς σταθμούς, δεν υπερβαίνει τις πέντε.

β. Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας, επιτρέπεται η εμφάνιση του υποψηφίου βουλευτή κατά τη διάρκεια της πιο πάνω περιόδου μέχρι δύο φορές και με την προϋπόθεση ότι ο συνολικός αριθμός εμφανίσεων του, στους ανωτέρω τηλεοπτικούς σταθμούς, δεν υπερβαίνει τις οκτώ.

Για όσους υποψήφιους συμμετέχουν σε βουλευτικές εκλογές για πρώτη φορά, ο επιτρεπόμενος αριθμός εμφανίσεων είναι διπλάσιος των οριζόμενων στις περιπτώσεις α' και β'.

3. Από τους περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται:

α. Οι Υπουργοί και Υφυπουργοί.

β. Οι υποψήφιοι βουλευτές που γνωστοποιούνται από τα κόμματα, ως εκπρόσωποι τους, για συμμετοχή σε ορ-

γανωμένες διακομματικές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές συζητήσεις. Η γνωστοποίηση γίνεται, στην Επιτροπή Ελέγχου και στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, πριν από την έναρξη κάθε συζήτησης.

γ. Οι υποψήφιοι βουλευτές, που ορίζονται, ως εκπρόσωποι των κομμάτων, για απαντήσεις σε δηλώσεις Υπουργών ή Υφυπουργών, στους αντίστοιχους ραδιοφωνικούς ή τηλεοπτικούς σταθμούς.

4.α. Εφόσον, κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, θίγεται υποψήφιος βουλευτής από ανακριβές, υβριστικό ή δυσφημιστικό δημοσίευμα ή εκπομπή και είναι αναγκαία η μετάδοση απάντησης ή εμφάνισης προς απάντηση, αυτή επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση των προβλέψεων της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Η απάντηση γίνεται, μόνο στους ραδιοφωνικούς ή τηλεοπτικούς σταθμούς, που πραγματοποιήθηκε η εκπομπή, καθώς και σε όσους αναφέρθηκαν σε αυτήν ή σε σχετικό δημοσίευμα.

β. Σε περίπτωση έγγραφης και επώνυμης καταγγελίας για καταστρατήγηση της ανωτέρω εξαιρετικής πρόβλεψης, προς την Επιτροπή Ελέγχου, η Επιτροπή αποφαινεται για τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής της, μετά προηγούμενη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Σε περίπτωση παράβασης επιβάλλεται η κύρωση της παρ. 6 του άρθρου 25 του παρόντος νόμου.

**Άρθρο 13****Ανώτατο ύψος των εκλογικών δαπανών των πολιτικών κομμάτων**

Το ανώτατο ύψος των εκλογικών δαπανών πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών, που συμμετέχουν σε γενικές βουλευτικές εκλογές ή σε εκλογές για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις οποίες συνυπολογίζεται και η αξία των αποτιμώμενων παροχών και διευκολύνσεων, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει σε ποσό το είκοσι τοις εκατό (20%) της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε όλα τα κόμματα τακτικής χρηματοδότησης.

**Άρθρο 14****Ανώτατο όριο των εκλογικών δαπανών των υποψηφίων βουλευτών**

1. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή στις εκλογές, στις οποίες συνυπολογίζεται και η αξία των αποτιμώμενων παροχών και διευκολύνσεων, καθορίζεται με βάση τον αριθμό των εδρών της εκλογικής περιφέρειας στην οποία θέτει υποψηφιότητα. Για τον καθορισμό του, πολλαπλασιάζεται το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ επί συντελεστή για κάθε εκλογική περιφέρεια, ως εξής:

α) Για την πρώτη έδρα κάθε περιφέρειας ο συντελεστής ορίζεται σε μία (1) μονάδα.

β) Για τη δεύτερη και μέχρι και την έβδομη έδρα κάθε περιφέρειας ο ανωτέρω συντελεστής αυξάνεται κατά πέντε δέκατα (0,5) ανά έδρα.

γ) Για την όγδοη έδρα κάθε εκλογικής περιφέρειας και εφεξής ο συντελεστής αυξάνεται κατά ένα δέκατο (0,1) ανά έδρα.

Για τις εκλογικές περιφέρειες Κυκλάδων και Δωδεκανήσου ο, κατά τα ανωτέρω, οριζόμενος, συντελεστής αυξάνεται κατά πέντε δέκατα (0,5).

2. Το ανώτατο όριο επιτρεπόμενων εκλογικών δαπανών, που προκύπτει με βάση τους υπολογισμούς της

παρ. 1, προσδιορίζεται για κάθε εκλογική περιφέρεια με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία εκδίδεται εντός πέντε (5) ημερών από την προκήρυξη των εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Οι συντελεστές της παρ. 1 μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών, για κάθε υποψήφιο βουλευτή Επικρατείας ή ευρωβουλευτή, στις βουλευτικές εκλογές ή στις εκλογές για την ανάδειξη Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθορίζεται στο ύψος, που ισχύει, κάθε φορά, για τους υποψήφιους βουλευτές της Α΄ Εκλογικής Περιφέρειας Αθηνών.

5. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για καταχωρήσεις διαφημιστικών μηνυμάτων στον τύπο για κάθε υποψήφιο βουλευτή καθορίζεται στο είκοσι τοις εκατό (20%) του ανώτατου επιτρεπόμενου ύψους εκλογικών δαπανών, όπως ορίζεται στο παρόν άρθρο.

#### ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

#### ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

##### Άρθρο 15

##### Αρμόδιοι για τη διαχείριση

1. Η διαχείριση των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων ανήκει στα όργανα που προβλέπονται από το καταστατικό του κόμματος. Τα όργανα αυτά και τα μέλη τους γνωστοποιούνται στον πρόεδρο της Επιτροπής του άρθρου 21 του νόμου αυτού έως τις 31 Ιανουαρίου κάθε έτους. Οποιαδήποτε μεταβολή κατά τη διάρκεια του έτους γνωστοποιείται αμέσως στον πρόεδρο της Επιτροπής.

2. Οι υποψήφιοι βουλευτές είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των οικονομικών τους.

##### Άρθρο 16

##### Βιβλία εσόδων – εξόδων

1. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων, στα οποία καταβάλλεται κρατική, τακτική ή εκλογική χρηματοδότηση, τηρούν στην έδρα τους ειδικό βιβλίο, στο οποίο καταχωρούνται υποχρεωτικά, κατά κατηγορίες και ξεχωριστά για κάθε έτος, όλα τα έσοδα και οι δαπάνες τους. Επίσης καταχωρούνται χωριστά τα ποσά που συγκέντρωσε κάθε κόμμα κατά τον εκλογικό αγώνα και οι εκλογικές δαπάνες κατά την παρ. 3 του άρθρου 5.

Στο βιβλίο που τηρείται από συνασπισμό καταχωρούνται και τα έσοδα και οι δαπάνες των κομμάτων που τον συγκροτούν.

Το βιβλίο εσόδων - δαπανών θεωρεί, το πρώτο δεκάμημο του μηνός Ιανουαρίου κάθε έτους, ο πρόεδρος της Επιτροπής του άρθρου 21 του νόμου αυτού.

2. Στο βιβλίο καταχωρούνται το ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο όσων εισφέρουν είτε με απευθείας καταβολή είτε μέσω τραπεζικού λογαριασμού στο κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων ετησίως συνολικό ποσό μεγαλύτερο από εξακόσια (600) ευρώ, καθώς και τα στοιχεία των προσώπων εκείνων, προς τα οποία καταβάλλεται οποιο-

δήποτε ποσό από το κόμμα ή συνασπισμό ανεξαρτήτως του είδους της δαπάνης.

3. Για κάθε έσοδο και δαπάνη μνημονεύονται τα αντίστοιχα παραστατικά.

##### Άρθρο 17

##### Αποδείξεις εισπραξης και κουπόνια

1. Για κάθε ποσό μεγαλύτερο των εξακοσίων (600) ευρώ, που εισπράττεται από τα πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς, με εξαίρεση την κρατική χρηματοδότηση, εκδίδεται υποχρεωτικά απόδειξη εισπραξης, εφόσον αυτή δεν διενεργήθηκε μέσω των λογαριασμών της παρ. 5 του άρθρου 5 του παρόντος.

2. Τα στελέχη των αποδείξεων εισπραξης και των κουπονιών είναι αριθμημένα και θεωρούνται από την Επιτροπή Ελέγχου του άρθρου 21. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, καθορίζεται, μετά από γνώμη της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 21, η διαδικασία επιστροφής των κουπονιών που δεν διατέθηκαν, ο τρόπος και τα όργανα βεβαίωσης της καταστροφής τους και κάθε σχετική λεπτομέρεια. Από το σύνολο των υπολοίπων θεωρημένων κουπονιών που έχουν εκδοθεί από το κόμμα ή το συνασπισμό κομμάτων τεκμαίρεται ότι εισπράχθηκε ποσό στο πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον.

##### Άρθρο 18

##### Δημοσίευση ισολογισμού και της ειδικής έκθεσης εκλογικών εσόδων και δαπανών

1. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων, που λαμβάνουν κρατική τακτική χρηματοδότηση δημοσιεύουν, κατ' έτος, ισολογισμό εσόδων και δαπανών. Ο ισολογισμός δημοσιεύεται το πρώτο δίμηνο κάθε έτους σε δύο τουλάχιστον καθημερινές εφημερίδες της Αθήνας.

2. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί που λαμβάνουν κρατική εκλογική χρηματοδότηση, συντάσσουν και δημοσιεύουν, εντός δύο (2) μηνών μετά τη διενέργεια των εκλογών, ειδική έκθεση εκλογικών εσόδων και δαπανών στην οποία καταχωρούνται, με αναφορά του αντίστοιχου παραστατικού, τα ποσά που συγκέντρωσε το κόμμα ή ο συνασπισμός κατά τον εκλογικό αγώνα, καθώς και οι κατά την παρ. 3 του άρθρου 5 εκλογικές δαπάνες. Η ειδική έκθεση εκλογικών εσόδων και δαπανών δημοσιεύεται εντός της παραπάνω προθεσμίας, σε δύο τουλάχιστον καθημερινές εφημερίδες της Αθήνας. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω ειδική έκθεση και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η σύνταξη του ισολογισμού πρέπει να ανταποκρίνεται στους κανόνες και τις δομές του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου και των σχετικών κανονιστικών πράξεων, που διέπουν την εφαρμογή του.

Ο τρόπος σύνταξης και τα ειδικότερα στοιχεία, που περιλαμβάνονται στον ισολογισμό, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

4. Αντίγραφο του ισολογισμού και της ειδικής έκθεσης εκλογικών εσόδων και δαπανών, καθώς και τα φύλλα των εφημερίδων, στα οποία δημοσιεύτηκαν, αποστέλλο-

νται από τα κόμματα, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση, στην Επιτροπή Ελέγχου, του άρθρου 21, καθώς και στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

### **Άρθρο 19**

#### **Δημοσιότητα των εκλογικών εσόδων και δαπανών κομμάτων που δεν λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση**

1. Τα κόμματα και οι συνασπισμοί που συμμετείχαν, αυτοτελώς ή σε συνασπισμό, σε γενικές ή αναπληρωματικές εκλογές ή εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και δεν δικαιούνται κρατική, τακτική ή εκλογική χρηματοδότηση υποχρεούνται να δημοσιεύουν ειδική έκθεση εκλογικών εσόδων και δαπανών, εντός δύο (2) μηνών από τη διενέργεια των εκλογών σε δύο καθημερινές εφημερίδες της Αθήνας.

2. Αντίγραφο της κατάστασης των εκλογικών εσόδων και δαπανών, καθώς και τα φύλλα των εφημερίδων, στα οποία δημοσιεύτηκε, αποστέλλονται στην Επιτροπή του άρθρου 21 εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση.

### **Άρθρο 20**

#### **Καταστάσεις εκλογικών εσόδων – δαπανών υποψηφίων βουλευτών**

1.α. Οι βουλευτές, που εξελέγησαν στις γενικές ή αναπληρωματικές βουλευτικές εκλογές, υποχρεούνται να καταρτίσουν αναλυτική κατάσταση, στην οποία περιέχονται, κατά κατηγορίες, τα εκλογικά τους έσοδα και οι εκλογικές τους δαπάνες και μνημονεύονται τα αντίστοιχα παραστατικά, καθώς και συνοπτική κατάσταση των εκλογικών τους εσόδων και δαπανών.

β. Την ίδια υποχρέωση υπέχουν οι αναπληρωματικοί των συνδυασμών των κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων που εξελέγησαν βουλευτές, με τις εξής διακρίσεις:

i. Ο πρώτος αναπληρωματικός για τις εκλογικές περιφέρειες στις οποίες εκλέγονται ένας έως και πέντε βουλευτές.

ii. Οι δύο πρώτοι αναπληρωματικοί σε όσες εκλέγονται από έξι έως και δέκα βουλευτές.

iii. Οι τρεις πρώτοι αναπληρωματικοί για την εκλογική περιφέρεια Α΄ Θεσσαλονίκης.

iv. Οι τέσσερις πρώτοι αναπληρωματικοί για την εκλογική περιφέρεια Α΄ Αθηνών και

v. οι πέντε πρώτοι αναπληρωματικοί για την εκλογική περιφέρεια Β΄ Αθηνών.

γ. Σε περίπτωση ανάδειξης στο βουλευτικό αξίωμα, αναπληρωματικού, καθ' υπέρβαση των ανωτέρω διακρίσεων, ο αναδεικνυόμενος βουλευτής υποχρεούται να υποβάλει την αναλυτική κατάσταση της περίπτωσης α΄ του παρόντος στην Επιτροπή του άρθρου 21 του νόμου αυτού εντός τριάντα (30) ημερών από την ορκωμοσία του.

δi. Υποψήφιοι βουλευτές, εις βάρος των οποίων έχει υποβληθεί έγγραφη και επώνυμη καταγγελία στην Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων της παραγράφου 9 του άρθρου 21 του παρόντος νόμου για υπέρβαση του ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών και μετά προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας της ίδιας παραγράφου, υποχρεούνται να υποβάλουν την αναλυτική κατάσταση της περίπτωσης α΄ του άρθρου αυτού.

ii. Για το σκοπό αυτόν, καλούνται, εγγράφως, από την Επιτροπή Ελέγχου του άρθρου 21 παρ. 1 του νόμου αυτού. Η υποβολή της αναλυτικής κατάστασης και των παραστατικών πραγματοποιείται, από την υποψήφιο, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός μηνός, από την κοινοποίηση, σε αυτόν, της ανωτέρω πρόσκλησης.

2. Η αναλυτική κατάσταση των εκλογικών εσόδων – δαπανών και τα παραστατικά τους υποβάλλονται, εντός σαράντα (40) ημερών από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, στην Επιτροπή του άρθρου 21. Στην αναλυτική κατάσταση αναγράφονται και τα ονόματα όσων κατέβαλαν ποσά μεγαλύτερα από εκατόν πενήντα (150) ευρώ στον υποψήφιο βουλευτή για την ενίσχυση του εκλογικού του αγώνα.

3. Ο ειδικότερος τρόπος σύνταξης της αναλυτικής κατάστασης και κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού ρυθμίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

### **ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

#### **ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ**

### **Άρθρο 21**

#### **Επιτροπή Ελέγχου**

1. Ο έλεγχος των οικονομικών κομμάτων και συνασπισμών και των υποψηφίων βουλευτών, καθώς και η τήρηση των κάθε μορφής υποχρεώσεων που απορρέουν από τον παρόντα νόμο, ανατίθεται σε Επιτροπή Ελέγχου, η οποία ενεργεί, ως ειδικό όργανο, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 29 του Συντάγματος. Η Επιτροπή υποστηρίζεται από ειδική υπηρεσία της Βουλής, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 7 του άρθρου αυτού.

2. Η Επιτροπή αποτελείται από ένα βουλευτή εκπρόσωπο κάθε κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων, που εκπροσωπείται στη Βουλή, καθώς και από ένα Σύμβουλο της Επικρατείας, έναν Αρεοπαγίτη και έναν Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι ορίζονται με κλήρωση με τους αναπληρωματικούς τους από τις Ολομέλειες των αντίστοιχων Δικαστηρίων. Της Επιτροπής προεδρεύει ο οριζόμενος από το Προεδρείο της Βουλής Αντιπρόεδρος της, ο οποίος ορίζει ως γραμματέα της υπάλληλο της Βουλής. Εφόσον κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων έλαβε τακτική ή εκλογική χρηματοδότηση και δεν εκπροσωπείται στη Βουλή, στη σύνθεση της Επιτροπής, για θέματα που σχετίζονται με τον έλεγχό του, μετέχει και ο οριζόμενος, για το σκοπό αυτό, εκπρόσωπός τους. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η γνώμη του Προέδρου αυτής.

3. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη σύγκληση της Βουλής. Η θητεία των μελών της, περιλαμβανομένων του προεδρεύοντος και των λοιπών αιρετών μελών, λήγει με τη συγκρότηση της νέας Επιτροπής, ύστερα από τη διενέργεια γενικών βουλευτικών εκλογών. Η άρνηση των κομμάτων να υποδείξουν τον εκπρόσωπό τους δεν εμποδίζει τη συγκρότηση της Επιτροπής, η οποία στην περίπτωση αυτή αποτελείται από τους εκπροσώπους των λοιπών κομμάτων και συνασπισμών.

4. Η Επιτροπή συγκαλείται για τον έλεγχο των οικονο-

μικών των κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών με απόφαση του Προέδρου της. Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Επιτροπή αναθέτει τη διενέργεια λογιστικής ή οικονομικής πραγματογνωμοσύνης ή άλλων ελεγκτικών πράξεων σε ορκωτούς ελεγκτές, οι οποίοι εξετάζουν λεπτομερώς τα βιβλία και τα παραστατικά των κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών, πριν από τη διεξαγωγή ελέγχου από την Επιτροπή και συντάσσουν αναλυτική έκθεση που υποβάλλεται στην Επιτροπή για την υποβοήθηση του έργου της. Στον έλεγχο που διεξάγεται, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο από την Επιτροπή, καθώς και για την πραγματοποίηση των ελεγκτικών πράξεων που ενεργούνται κατ' εντολή της από ορκωτούς ελεγκτές, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις για το τραπεζικό, χρηματιστηριακό και φορολογικό απόρρητο. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται ο αριθμός των ελεγκτών, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία ορισμού τους, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

5. Όποιος παρεμποδίζει, με οποιοδήποτε τρόπο, το ελεγκτικό έργο και ιδίως αρνείται την παροχή στοιχείων στην Επιτροπή ή στους ορκωτούς ελεγκτές τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

6. Ο έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών ολοκληρώνεται εντός τριών (3) μηνών από την περιέλευση στην Επιτροπή των στοιχείων, τα οποία προβλέπονται στις παραγράφους 4 και 2 των άρθρων 18 και 19, αντιστοίχως, του παρόντος νόμου. Ο έλεγχος των οικονομικών των υποψήφιων βουλευτών ολοκληρώνεται εντός πέντε (5) μηνών από την υποβολή στην Επιτροπή των στοιχείων, τα οποία προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου.

Μετά το πέρας του ελέγχου συντάσσεται αναλυτική έκθεση στην οποία προσαρτάται ως παράρτημα η έκθεση των ορκωτών ελεγκτών. Η έκθεση της Επιτροπής, με το παράρτημά της, υποβάλλεται αμέσως στον Πρόεδρο της Βουλής και στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και αποστέλλεται στα ελεγχόμενα κόμματα και συνασπισμούς. Σε κάθε ελεγχόμενο υποψήφιο βουλευτή αποστέλλεται απόσπασμα της έκθεσης, το οποίο περιέχει το μέρος της που τον αφορά.

7. Η ειδική υπηρεσία της Βουλής στελεχώνεται, με απόφαση του Προέδρου της και ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής, που αναφέρονται στο προσωπικό της.

8. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται κάθε θέμα που αφορά την οργάνωση και λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου και της ειδικής υπηρεσίας.

9.α. Στην έδρα κάθε Νομού συγκροτείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, που εκδίδεται εντός τριών (3) ημερών από την προκήρυξη γενικών βουλευτικών εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων, με Πρόεδρο τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή τον οριζόμενο, με την πιο πάνω απόφαση, αναπληρωτή του. Για τη συγκρότησή της εφαρμόζονται, ανάλογα, οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου 28 του παρόντος νόμου.

Η οικεία Τοπική Επιτροπή παραλαμβάνει και ελέγχει τις καταγγελίες εφόσον είναι έγγραφες και επώνυμες. Οι καταγγελίες αφορούν την τήρηση των, κάθε μορφής,

υποχρεώσεων των κομμάτων, των συνασπισμών και των υποψήφιων βουλευτών, που απορρέουν από τον παρόντα νόμο και τις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του.

Οι ίδιες καταγγελίες, καθώς και τα αποδεικτικά πορίσματα, στις περιπτώσεις, που κρίνεται αναγκαία η συγκέντρωση αποδεικτικού υλικού για τη διαπίστωση της βασιμότητας της καταγγελίας, διαβιβάζονται στην Επιτροπή Ελέγχου, η οποία εκτιμά ελεύθερα τα στοιχεία που της διαβιβάζονται.

Εντός τριών (3) ημερών από τη διεξαγωγή των εκλογών η Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων συντάσσει έκθεση για τα πεπραγμένα του εκλογικού αγώνα και τη διαβιβάζει στην Επιτροπή Ελέγχου.

Για το έργο της η Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων επικουρείται από υπαλλήλους της Περιφέρειας, που ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

β. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών, μπορεί να καθορίζεται ο ειδικότερος τρόπος άσκησης των αρμοδιοτήτων από τις Τοπικές Επιτροπές Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων και να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας και της προηγούμενης παραγράφου.

## **Άρθρο 22** **Εξουσιοδότηση**

Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στον παρόντα νόμο, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να ρυθμισθεί κάθε θέμα σχετικό με τον έλεγχο της συμμόρφωσης στις υποχρεώσεις, τους περιορισμούς και τις απαγορεύσεις, καθώς επίσης την τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου.

## **ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ** **ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ - ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ** **ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΑΞΙΩΜΑ**

### **Άρθρο 23** **Γενικές διατάξεις**

1. Στα κόμματα, τους συνασπισμούς και τους υποψήφιους βουλευτές επιβάλλονται κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης διατάξεων του νόμου αυτού, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα.

2.α. Μετά τη σύνταξη της έκθεσης της Επιτροπής Ελέγχου και εφόσον με αυτή προτείνεται η διαβίβαση του φακέλου στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, κατ' άρθρο 26 του νόμου αυτού, ή η επιβολή κυρώσεων σε βάρος κομμάτων ή συνασπισμών, καθώς και υποψήφιων βουλευτών, αντίγραφο της κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή στα αρμόδια όργανα του κόμματος, κατ' άρθρο 15, ή στους υποψήφιους βουλευτές.

β. Τα ανωτέρω όργανα ή οι υποψήφιοι βουλευτές, υποβάλλουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της εκθέσεως, παρατηρήσεις για αντίκρουση του περιεχομένου της.

γ. Η Επιτροπή Ελέγχου, αφού τις εξετάσει, υποβάλλει την τελική της έκθεση στον Πρόεδρο του Ανωτάτου Ειδικού

κού Δικαστηρίου, εφόσον διαπιστώνεται παράβαση που μπορεί να οδηγήσει σε έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα ή στον Πρόεδρο της Βουλής, εφόσον προτείνεται επιβολή κυρώσεων.

3. Οι κυρώσεις σε βάρος κομμάτων, συνασπισμών κομμάτων και υποψηφίων βουλευτών επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση του Προέδρου της Βουλής, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της τελικής έκθεσης της Επιτροπής Ελέγχου και κοινοποιείται στον παραβάτη και στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

4. Το πρόστιμο που επιβάλλεται σε κόμματα και συνασπισμούς εισπράττεται με παρακράτηση του ποσού από τη χρηματοδότηση του επόμενου έτους. Το πρόστιμο που επιβάλλεται στα λοιπά κόμματα και τους υποψηφίους βουλευτές εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται ο τρόπος είσπραξης του επιβαλλόμενου προστίμου και κάθε λεπτομέρεια σχετική με την εκτέλεση των κυρώσεων, που επιβάλλονται στα πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων και στους υποψηφίους βουλευτές, κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

#### **Άρθρο 24**

##### **Κυρώσεις σε βάρος πολιτικών κομμάτων**

1. Η υπέρβαση του ορίου της παραγράφου 2α του άρθρου 10 του παρόντος νόμου για τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση μηνυμάτων των κομμάτων και των συνασπισμών τιμωρείται με πρόστιμο ίσο με το 40% της τελευταίας, κάθε φορά, καταβληθείσας σε αυτά τακτικής χρηματοδότησης. Αν το κόμμα δεν λαμβάνει τακτική χρηματοδότηση τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ.

2. Η μη εμπρόθεσμη δημοσίευση του ετήσιου ισολογισμού, καθώς και της ειδικής έκθεσης εκλογικών εσόδων και δαπανών κόμματος ή συνασπισμού τιμωρείται με πρόστιμο ίσο με το 5% της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας, στο κόμμα ή το συνασπισμό, τακτικής ή, αντίστοιχα, εκλογικής χρηματοδότησης.

3. Η ελλιπής ή αντικανονική τήρηση και ενημέρωση του βιβλίου εσόδων - δαπανών, του ισολογισμού ή της ειδικής έκθεσης εκλογικών εσόδων και δαπανών τιμωρείται με πρόστιμο ίσο με το 10% της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε αυτό τακτικής ή, αντίστοιχα, εκλογικής χρηματοδότησης.

4. Τα πολιτικά κόμματα που χρηματοδοτούνται ή δέχονται κάθε είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 7 του νόμου αυτού τιμωρούνται με πρόστιμο ίσο με το 50% της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε αυτά τακτικής χρηματοδότησης. Αν το κόμμα δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση τιμωρείται με πρόστιμο εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ.

5. Για τα κόμματα και τους συνασπισμούς που λαμβάνουν μόνον εκλογική χρηματοδότηση από το Κράτος, το ύψος του προστίμου που προβλέπεται στις προηγούμενες παραγράφους υπολογίζεται με βάση τη χρηματοδότηση αυτή.

6. Η υπέρβαση του επιτρεπόμενου ανώτατου ύψους εκλογικών δαπανών τιμωρείται με πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο του ποσού της υπέρβασης. Αν η υπέρβαση είναι μεγαλύτερη από το 50% του ανώτατου επιτρεπόμενου ύψους εκλογικών δαπανών επιβάλλεται, εκτός από το πρόστιμο, και η στέρηση της τακτικής χρηματοδότησης του επόμενου έτους.

7. Το πολιτικό κόμμα που δέχεται χρηματοδότηση, κατά παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 8, τιμωρείται με πρόστιμο ίσο με το 20% της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε αυτό τακτικής χρηματοδότησης ή με πρόστιμο δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, αν πρόκειται για κόμμα που δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση.

8. Για κάθε παράβαση της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 11 επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το 5% της τελευταίας, κάθε φορά, καταβληθείσας προς το κόμμα ή το συνασπισμό τακτικής χρηματοδότησης ή με πρόστιμο δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, αν πρόκειται για κόμμα ή συνασπισμό που δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση.

9. Για κάθε παράβαση της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 11 επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το 10% της τελευταίας, κάθε φορά, καταβληθείσας προς το κόμμα ή το συνασπισμό τακτικής χρηματοδότησης ή με πρόστιμο δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, αν πρόκειται για κόμμα ή συνασπισμό που δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση.

#### **Άρθρο 25**

##### **Κυρώσεις σε βάρος υποψηφίων βουλευτών**

1. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής ή ελλιπούς ή αντικανονικής σύνταξης της κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 20 αναλυτικής κατάστασης εκλογικών εσόδων και δαπανών, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το 10% της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης.

2. Υποψήφιοι βουλευτές που δέχθηκαν χρηματοδότηση ή άλλου είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 7, τιμωρούνται με πρόστιμο ίσο με το 50% της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης.

3. Υποψήφιοι βουλευτές που δέχθηκαν χρηματοδότηση κατά παράβαση της παρ. 2 του άρθρου 8 τιμωρούνται με πρόστιμο ίσο με το 20% της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης.

4. Σε περίπτωση παράβασης των περιπτώσεων α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 12 επιβάλλεται στον υποψήφιο βουλευτή πρόστιμο 50% έως και 200% της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης. Το ύψος του προστίμου που επιβάλλεται, κάθε φορά, καθορίζεται ανάλογα με τη σοβαρότητα, τον αριθμό και τη συχνότητα των παραβάσεων, καθώς και την προκαλούμενη ρύπανση και προσβολή της αισθητικής.

5. Με την επιφύλαξη του επόμενου άρθρου, η υπέρβαση του επιτρεπόμενου ανώτατου ύψους εκλογικών δαπανών, όπως ορίζεται στις παραγράφους 1 έως και 4 του άρθρου 14 ή η υπέρβαση του ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών για καταχώριση διαφημιστικών μηνυμάτων στον τύπο, όπως ορίζεται στην παρ. 5 του άρθρου 14, τιμωρείται με πρόστιμο ίσο με το δεκαπλάσιο της υπέρβασης.

6. Σε περίπτωση παράβασης της παρ. 2 του άρθρου 12, επιβάλλεται, στον υποψήφιο βουλευτή, πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης.

## **Άρθρο 26** **Έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα**

1. Στις περιπτώσεις:
  - α. Παράβασης της περ. γ' της παρ.1 του άρθρου 12,
  - β. Παράβασης της περ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 12,
  - και γ. υπέρβασης στο διπλάσιο του επιτρεπόμενου ορίου των εκλογικών δαπανών, όπως καθορίζεται στις παραγράφους 1 έως 4 του άρθρου 14, η Επιτροπή Ελέγχου του άρθρου 21 διαβιβάζει το σχετικό φάκελο, με όλα τα αποδεικτικά έγγραφα και στοιχεία, στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 του Συντάγματος, το οποίο, μετά προηγούμενη εκτίμηση του αποδεικτικού υλικού, επιβάλλει ως κύρωση την έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα.
2. Ενώπιον του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου ακολουθείται η διαδικασία του ν. 345/1976 (ΦΕΚ 141 Α'), όπως, κάθε φορά, ισχύει.

## **Άρθρο 27** **Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε βάρος τρίτων**

1. Τρίτοι, οι οποίοι παραβιάζουν τις διατάξεις των περ. α' και β' των παραγράφων 1 των άρθρων 11 και 12 τιμωρούνται σύμφωνα με το άρθρο 458 Π.Κ..
2. Η παραβίαση από τους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από τους φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 11 και της περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 12 ή της εκδιδόμενης, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 29, κοινής υπουργικής απόφασης, θεωρείται παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας και εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 2328/1995 (ΦΕΚ 159 Α'), όπως ισχύει έκτοτε και της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 2644/1998 (ΦΕΚ 233 Α').
3. Στον ιδιοκτήτη του εντύπου που παραβίασε την απαγόρευση της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 12, επιβάλλεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 21, πρόστιμο ύψους εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, το οποίο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).
- Κάθε παράβαση είναι αυτοτελής και επισύρει την αυτοτελή, αντίστοιχα, επιβολή του ανωτέρω προστίμου.

## **Άρθρο 28** **Διακομματική Επιτροπή Εκλογών**

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται εντός τριών (3) ημερών από την προκήρυξη γενικών βουλευτικών εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, συγκροτείται Διακομματική Επιτροπή Εκλογών στην οποία μετέχει ο παραπάνω Υπουργός ως πρόεδρος και ένας εκπρόσωπος κάθε κόμματος ή συνασπισμού, που εκπροσωπείτο στη Βουλή που διαλύθηκε. Έργο της Επιτροπής είναι η υποβολή προτάσεων για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου.
2. Στη Διακομματική Επιτροπή Εκλογών συμμετέχουν εκπρόσωποι κομμάτων και συνασπισμών που δεν εκπροσωπούνταν στη Βουλή που διαλύθηκε, εφόσον έχουν

καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς, τουλάχιστον, στο 70% των εκλογικών περιφερειών της χώρας. Στην περίπτωση αυτή η σχετική απόφαση του Υπουργού εκδίδεται εντός τριών (3) ημερών από την ανακήρυξη των συνδυασμών.

3. Αν ένα ή περισσότερα κόμματα ή συνδυασμοί κομμάτων δεν υποδείξουν τον εκπρόσωπό τους εντός δύο ημερών από τη λήψη του σχετικού ερωτήματος, η Διακομματική Επιτροπή Εκλογών μπορεί να συγκροτηθεί ή να συμπληρωθεί χωρίς τη συμμετοχή εκπροσώπου τους.

## **ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ** **ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΙΔΡΥΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ**

### **Άρθρο 29** **Ίδρυση, νομική προσωπικότητα και άρση των διαφωνιών για τη χρήση ονόματος και εμβλήματος πολιτικού κόμματος**

1. Το πολιτικό κόμμα πριν αναλάβει δραστηριότητα καταθέτει ιδρυτική δήλωση στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Τη δήλωση καταθέτει ο Πρόεδρος ή η Διοικούσα Επιτροπή του και σε αυτή αναφέρεται ότι η οργάνωση και η δράση του εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.
2. Στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου γνωστοποιούνται επίσης το όνομα, το έμβλημα και η έδρα του πολιτικού κόμματος και υποβάλλονται το καταστατικό ή η ιδρυτική του διακήρυξη, που υπογράφονται από πεντακόσιους, τουλάχιστον, πολίτες με δικαίωμα ψήφου.
3. Η χρήση των συμβόλων του άρθρου 37 παρ. 5 του π.δ. 55/1999 (ΦΕΚ 58 Α') ως ονόματος και εμβλήματος πολιτικού κόμματος απαγορεύεται.
4. Το πολιτικό κόμμα με τη γνωστοποίηση του ονόματος και του εμβλήματος έχει το αποκλειστικό δικαίωμα της χρήσης τους.
5. Οι διαφωνίες για το δικαιούχο του ονόματος και του εμβλήματος, καθώς επίσης την ιδιότητα του Προέδρου ή του μέλους της Διοικούσας Επιτροπής πολιτικού κόμματος επιλύονται σύμφωνα με τους ορισμούς της παραγράφου 7 του παρόντος.
6. Το πολιτικό κόμμα αποκτά με την ίδρυσή του νομική προσωπικότητα για την εκπλήρωση της συνταγματικής αποστολής του.
7. Το άρθρο 38 του π.δ. 55/1999 αντικαθίσταται ως εξής:  
«Σε περίπτωση διαφωνίας για τη χρήση του ονόματος και του εμβλήματος πολιτικού κόμματος, όπως περιέχονται στην εκλογική του δήλωση, αποφασίζει το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου. Με την απόφαση αναγνωρίζεται ως δικαιούχος του ονόματος και του εμβλήματος το πολιτικό κόμμα, το οποίο τα είχε γνωστοποιήσει με την κατάθεση της ιδρυτικής του δήλωσης και, κατά την κοινή αντίληψη, τα χρησιμοποιούσε.  
Το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου αποφασίζει επίσης για διαφορές ως προς την ιδιότητα του Προέδρου ή μέλους της Διοικούσας Επιτροπής πολιτικού κόμματος.»

## **ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

### **Άρθρο 30** **Τελικές διατάξεις**

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από

πρόταση της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, που αφορούν τους όρους διεξαγωγής του εκλογικού αγώνα.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και πρόταση της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια, σχετικά με τις εμφανίσεις στα κρατικά και ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα των υποψηφίων βουλευτών και των οριζόμενων εκπροσώπων των κομμάτων ή των συνασπισμών και τίθενται περιορισμοί για την αποτροπή της έμμεσης προβολής των υποψηφίων βουλευτών.

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 28 και 1 και 2 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα στις εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

4. Η περίοδος του εκλογικού αγώνα, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, καθορίζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

5. Για την εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 11, του άρθρου 27 και της, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, εκδιδόμενη απόφαση, και για το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την ημερομηνία προκήρυξης των εκλογών, μέχρι την ημερομηνία ανακήρυξης τους ως υποψηφίων, από το αρμόδιο Πρωτοδικείο, ως υποψήφιοι θεωρούνται και όσοι προβάλλονται υπό την προοπτική συμμετοχής τους ως υποψηφίων στις εκλογές που πρόκειται να διεξαχθούν και σε κάθε περίπτωση όσοι, σύμφωνα με τις ανακοινώσεις των κομμάτων, συμπεριλαμβάνονται στους συνδυασμούς οποιασδήποτε περιφέρειας.

### Άρθρο 31

#### Μεταβατικές – Καταργούμενες διατάξεις

1. Η ισχύς της παρ. 5 του άρθρου 5, καθώς και της παρ. 3 του άρθρου 18 αρχίζει την 1.1.2003.

2. Με εξαίρεση τα άρθρα 24 έως και 29 και 32 έως και 34, ο ν. 2429/1996 (ΦΕΚ 155 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει έκτοτε, καταργείται.

3. Το άρθρο 4 του ν. 1491/1984 (ΦΕΚ 173 Α') καταργείται.

4. Οι διατάξεις του ν.δ. 59/1974 (ΦΕΚ 259 Α') του π.δ. 866/1975 (ΦΕΚ 281 Α') και το άρθρο 38 του π.δ. 55/1999 (ΦΕΚ 58 Α') καταργούνται.

### Άρθρο 32

#### Έναρξη ισχύος

Με εξαίρεση την παράγραφο 1 του προηγούμενου άρθρου,

η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 5 Απριλίου 2002

#### ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ  
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,  
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ  
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

N. Χριστοδουλάκης

K. Σκανδαλίδης

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Φ. Πετσάλνικος

M. Χρυσοχοϊδης

ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ  
ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

X. Πρωτόπαπας

#### ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

**στο σχέδιο νόμου «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το Κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών»**

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

#### A. Επί του Κρατικού Προϋπολογισμού

1. Απώλεια εσόδων από την απαλλαγή από κάθε τέλος της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης μηνυμάτων κομμάτων και συνασπισμών κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα.  
(άρθρο 10 παρ. 1 β')

2. Ενδεχόμενη μείωση εσόδων από την αναπροσαρμογή (μείωση) των προστίμων που επιβάλλονται με τις διατάξεις των άρθρων 25 παρ. 2, 4 και 6.

Οι ανωτέρω απώλειες εσόδων αντிரροπούνται πλήρως από την αποτροπή δαπανών που προκαλείται από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 παρ. 4α και 4 παρ. 1 του νομοσχεδίου.

#### B. Επί του προϋπολογισμού των οικείων ο.τ.α. α' βαθμού

Απώλεια εσόδων από: ι) τη δωρεάν διάθεση: α) χώρων υπαίθριας διαφήμισης για την προβολή από πολιτικά κόμματα, τις μαθητικές, φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, καθώς και από ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκο-

πούς και β) όλων των χώρων υπαίθριας διαφήμισης στα κόμματα, στους συνασπισμούς και συνδυασμούς υποψηφίων για την προεκλογική προβολή τους.

(άρθρο 9 παρ. 2 και 5)

ii) τη μη είσπραξη τέλους διαφήμισης εκ των ανωτέρω αιτιών, όσον αφορά στους φορείς που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 2946/2001.

(άρθρο 9 παρ. 2 και 5)

Η ανωτέρω απώλεια εσόδων θα αναπληρώνεται από άλλες πηγές εσόδων του προϋπολογισμού των οικείων Ο.Τ.Α..

Αθήνα, 5 Απριλίου 2002

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ  
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,  
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ  
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Νικ. Χριστοδουλάκης

Κ. Σκανδαλίδης

Αριθμ. 54/3/2002

## Ε Κ Θ Ε Σ Η

**Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους**  
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

**στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το Κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών»**

Με τις διατάξεις του ανωτέρω νομοσχεδίου αναμορφώνεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει: α) τη χρηματοδότηση των κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων, β) τον οικονομικό έλεγχο και την προεκλογική προβολή των προαναφερόμενων φορέων και των υποψηφίων βουλευτών και γ) τη διαδικασία ίδρυσης πολιτικών κομμάτων.

Ειδικότερα, μεταξύ άλλων προβλέπονται και τα ακόλουθα:

### Ι. ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.α. Επανακαθορίζεται (μειώνεται από 0,425% σε 0,22%), το ανώτατο όριο του ποσοστού που εφαρμόζεται επί των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού του οικονομικού έτους κατά τη διάρκεια του οποίου διεξάγονται γενικές βουλευτικές εκλογές ή εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προκειμένου να προσδιοριστεί το ύψος της εκλογικής χρηματοδότησης, η οποία χορηγείται στα πολιτικά κόμματα.

β. Μειώνεται επίσης το ανώτατο όριο των πιστώσεων που εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, μετά τον επανακαθορισμό (σε 1,24% από 1,7%) του ποσοστού των τακτικών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού του αντίστοιχου οικονομικού έτους, με τα οποία συναρτάται η εν λόγω χρηματοδότηση. (άρθρο 1)

2. Επαναπροσδιορίζεται η κατανομή του συνολικού

ποσού της τακτικής χρηματοδότησης στα δικαιούχα πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων. Ειδικότερα, μειώνεται κατά ποσοστό 5% (80% από 85%) το ποσό της χρηματοδότησης των κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, με αντίστοιχη αύξηση της τακτικής χρηματοδότησης των κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων από τους συνδυασμούς των οποίων έχουν εκλεγεί αντιπρόσωποι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (άρθρο 3)

3. Μειώνεται (από 0,085% σε 0,01%) το ποσοστό των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού με τα οποία ισούται η οικονομική ενίσχυση που χορηγείται στα πολιτικά κόμματα και στους συνασπισμούς, για την ίδρυση και λειτουργία κέντρων ερευνών και μελετών, καθώς και για τη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών τους. (άρθρο 4)

### ΙΙ. ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.α. Επαναπροσδιορίζονται οι δαπάνες των πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών που θεωρούνται ως εκλογικές. Στις δαπάνες αυτές δεν περιλαμβάνονται πλέον οι δαπάνες για τη διάθεση τηλεοπτικού χρόνου και την παραχώρηση της χρήσης ακινήτων.

β. Επαναπροσδιορίζονται, επίσης, οι δαπάνες των υποψηφίων βουλευτών, που λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή του υπό ψήφιση νόμου. Στις δαπάνες αυτές δε συμπεριλαμβάνονται πλέον οι δαπάνες για τον εξοπλισμό και τη λειτουργία γραφείων και εκλογικών κέντρων, την καταχώριση και προβολή μηνυμάτων από τα άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης, την παροχή κάθε μορφής υπηρεσιών από επιχειρήσεις ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης, τη διάθεση τηλεοπτικού χρόνου και την παραχώρηση της χρήσης ακινήτων.

γ. Ορίζεται ότι ποσοστό τουλάχιστον 80% του ετήσιου ύψους των εσόδων και δαπανών των πολιτικών κομμάτων και 60% του συνολικού ύψους των εσόδων και δαπανών των υποψηφίων βουλευτών διακινούνται μέσω τραπεζικών λογαριασμών, που τηρούνται σε ελληνικές τράπεζες. Κατάθεση στους λογαριασμούς αυτούς, οι οποίοι γνωστοποιούνται στην αρμόδια Επιτροπή Ελέγχου, επιτρέπεται μόνο επώνυμα και η διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη γίνεται με ευθύνη της οικείας τράπεζας. (άρθρα 5 και 6)

2.α. Διευρύνονται οι φορείς και οι κατηγορίες φυσικών προσώπων, που απαγορεύεται να χρηματοδοτούν ή να παρέχουν κάθε είδους συνδρομή στα κόμματα, τους βουλευτές και στους υποψηφίους βουλευτές. Στους φορείς αυτούς περιλαμβάνονται όλα τα ν.π.ι.δ. και στα φυσικά πρόσωπα οι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών εν γένει.

β. Αναπροσαρμόζεται από 29.347,02 (10.000.000 δρχ.) σε 30.000 ΕΥΡΩ το ελάχιστο ποσό της χρηματικής ποινής που επιβάλλεται στους παραβαίνοντες τις διατάξεις που αναφέρονται στη χρηματοδότηση και τη χορήγηση κάθε είδους παροχών στα κόμματα, τους βουλευτές και τους υποψηφίους βουλευτές. (άρθρο 7)

3.α. Μειώνεται από 29.347,02 (10.000.000 δρχ.) σε 15.000 ΕΥΡΩ το ποσό (όριο) χρηματοδότησης κομμάτων ή συνασπισμών από το ίδιο πρόσωπο κατά τη διάρκεια του αυτού έτους.

β. Αυξάνεται από 2.935,70 (1.000.000 δρχ.) σε 3.000 ΕΥΡΩ το ποσό (όριο) χρηματοδότησης υποψηφίων βουλευτών από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα.

γ. Αναπροσαρμόζεται από 14.674,51 (5.000.000 δρχ.) σε 15.000 ΕΥΡΩ η ελάχιστη χρηματική ποινή που επιβάλλεται στους χρηματοδοτούντες κόμματα και υποψήφιους βουλευτές καθ' υπέρβαση των ανωτέρω ορίων.

(άρθρο 8)

### III. ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την προβολή των πολιτικών κομμάτων και υποψηφίων βουλευτών κατά την προεκλογική περίοδο. Ειδικότερα μεταξύ άλλων ορίζονται και τα εξής:

1.α. Προβλέπεται ότι με απόφασή τους οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού καθορίζουν ειδικότερους χώρους για την προβολή μηνυμάτων από τα πολιτικά κόμματα, τις μαθητικές, φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, καθώς και από τις ενώσεις προσώπων, που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς. Οι χώροι αυτοί δεν επιτρέπεται να καλύπτουν επιφάνεια μικρότερη του 10% της συνολικής επιφάνειας των χώρων, που διατίθενται για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης από τον οικείο Ο.Τ.Α..

β. Επιβάλλεται η υποχρέωση στα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια να διαθέτουν, κατά την περίοδο των πάσης φύσεως εκλογών ή δημοψηφίσματος, όλους τους χώρους που έχουν καθοριστεί για την προβολή υπαίθριας διαφήμισης, στα πολιτικά κόμματα, τους συνασπισμούς και τους συνδυασμούς υποψηφίων, για την προεκλογική προβολή τους. Στην περίπτωση που το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο δε διαθέτει εντός της οριζόμενης προθεσμίας τους ανωτέρω χώρους, αυτοί διατίθενται με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας και επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 3 του άρθρου 109 του π.δ. 55/1999 κυρώσεις (φυλάκιση και στέρηση αξιωματών και θέσεων).

γ. Για τη χρήση των ανωτέρω (περ. α' και β') χώρων, δεν απαιτείται άδεια οποιασδήποτε αρχής και δεν καταβάλλεται στον οικείο Ο.Τ.Α. τέλος διαφήμισης ή αποζημίωση χρήσης.

(άρθρο 9)

2.α. Κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης, καθώς και οι φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών κάθε μορφής, οφείλουν να μεταδίδουν δωρεάν και χωρίς υποχρέωση καταβολής οποιουδήποτε τέλους, μηνύματα των κομμάτων και των συνασπισμών αυτών.

β. Μειώνεται από 50% σε 20% το ποσοστό που εφαρμόζεται στις συνολικές εκλογικές δαπάνες των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών αυτών, προκειμένου να υπολογιστεί το ανώτατο όριο της δαπάνης για τη μετάδοση ραδιοτηλεοπτικών προεκλογικών μηνυμάτων με δικά τους έξοδα. Η μετάδοση των μηνυμάτων αυτών τιμολογείται με βάση τους τιμοκαταλόγους, που ίσχυαν ένα μήνα πριν από την προκήρυξη των εκλογών.

γ. Απαγορεύεται κατά την ημέρα διεξαγωγής των εκλογών και κατά την προηγούμενη αυτής ημέρα η μετάδοση μηνυμάτων των προαναφερόμενων φορέων.

(άρθρο 10)

3. Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη λειτουργία μεγάλων εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων, των γραφείων και των οχημάτων των κομμάτων.

(άρθρο 11)

4.α. Επιβάλλονται συμπληρωματικές απαγορεύσεις στους υποψήφιους βουλευτές κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα. Ειδικότερα απογορεύεται:

i) Η μαζική διακίνηση αλληλογραφίας με χρησιμοποίη-

ση του συστήματος διανομής κρατικής αλληλογραφίας.

ii) Η λειτουργία εκλογικών κέντρων.

β. Καθορίζονται οι προϋποθέσεις και εισάγονται εξαιρέσεις για την εμφάνιση υποψηφίων βουλευτών σε πάσης φύσεως εκπομπές δημόσιων ή ιδιωτικών ραδιοτηλεοπτικών μέσων.

(άρθρο 12)

5. Μειώνεται από 40% σε 20% το ποσοστό που εφαρμόζεται στην τελευταία καταβληθείσα σε όλα τα κόμματα τακτική χρηματοδότησης για τον υπολογισμό του ανώτατου ύψους των εκλογικών δαπανών των πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών.

(άρθρο 13)

6. Αναπροσαρμόζεται σε 15.000 ΕΥΡΩ από 14.673,51 ΕΥΡΩ (5.000.000 δρχ.), που είναι σήμερα, το ποσό που πολλαπλασιάζεται με τον κατά περίπτωση καθορισμένο συντελεστή κάθε εκλογικής περιφέρειας, για τον καθορισμό του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου εκλογικών δαπανών των υποψηφίων βουλευτών.

(άρθρο 14)

### IV. ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.α. Αναπροσαρμόζεται (μειώνεται) από 880,41 σε 600 ΕΥΡΩ το ποσό της εισφοράς σε κόμματα ή συνασπισμούς αυτών, άνω του οποίου απαιτείται: i) σχετική καταχώριση στο βιβλίο εσόδων εξόδων, που τηρείται από τους προαναφερόμενους φορείς και ii) έκδοση απόδειξης είσπραξης όταν η εισφορά εισπράττεται απευθείας (εκτός τραπεζικών λογαριασμών).

β. Μειώνεται από 70% σε 50% το ποσοστό των θεωρημένων κουπονιών, που εκδίδονται από τα κόμματα ή τους συνασπισμούς αυτών, τα οποία τεκμαίρεται ότι έχουν εισπραχθεί.

(άρθρα 16 και 17)

2.α. Καταργείται η υποχρέωση των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών αυτών για τη σύνταξη ετήσιως, πλην του ισολογισμού και έκθεσης στην οποία αναφερόταν ονομαστικά τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συνεισέφεραν ποσά μεγαλύτερα των 300.000 δρχ.

β. Προβλέπεται ότι ο συντασσόμενος από τα κόμματα και τους συνασπισμούς αυτών ετήσιος ισολογισμός εσόδων και δαπανών, πρέπει ν' αναταποκρίνεται στους κανόνες και τις δομές του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου και των σχετικών κανονιστικών πράξεων που διέπουν την εφαρμογή του.

(άρθρο 18)

3. Περιορίζεται μόνο στους εκλεγόμενους, κατά τις γενικές ή αναπληρωματικές βουλευτικές εκλογές, βουλευτές η υποχρέωση σύνταξης αναλυτικής κατάστασης που περιλαμβάνει κατά κατηγορίες τα εκλογικά έσοδα και τις δαπάνες και τα αντίστοιχα παραστατικά. Η ανωτέρω υποχρέωση επεκτείνεται και στους αναπληρωματικούς των συνδυασμών κομμάτων ή συνασπισμών αυτών, που εκλέγονται βουλευτές, κατά τις οριζόμενες διακρίσεις.

(άρθρο 20)

### V. ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ρυθμίζονται θέματα άσκησης ελέγχου επί των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών. Μεταξύ άλλων προβλέπονται και τα εξής:

1.α. Η αρμόδια Επιτροπή Ελέγχου ενεργεί ως ειδικό όργανο σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 29 του Συντάγματος.

β. Διευρύνεται η συγκρότηση της ανωτέρω Επιτροπής με τη συμμετοχή σ' αυτήν τριών (3) δικαστικών λειτουργών (ενός Συμβούλου Επικρατείας, ενός Αρεοπαγίτη και ενός Συμβούλου του Ελεγκτικού Συνεδρίου). Στην επιτροπή αυτή μετέχει επίσης και εκπρόσωπος κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων που έλαβε τακτική ή εκλογική

χρηματοδότηση και δεν εκπροσωπείται στη Βουλή, οσάκις εξετάζονται θέματα ελέγχου των ανωτέρω φορέων.

γ. Η θητεία των μελών της Επιτροπής λήγει με τη συγκρότηση νέας επιτροπής μετά τη διενέργεια γενικών βουλευτικών εκλογών.

δ. Επανακαθορίζονται οι προθεσμίες ολοκλήρωσης του προαναφερόμενου ελέγχου.

ε. i) Συγκροτείται στην έδρα κάθε νομού, μετά την προκήρυξη γενικών βουλευτικών εκλογών, Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων με την οριζόμενη συγκρότηση, ii) Καθορίζονται οι αρμοδιότητες της ανωτέρω επιτροπής και ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας αυτής.

Η ανωτέρω Επιτροπή αντικαθιστά την Περιφερειακή Διακομματική Επιτροπή εκλογών που συγκροτείται στην έδρα κάθε Περιφέρειας, βάσει των κειμένων διατάξεων. (άρθρο 21)

## VI. ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1. Καθορίζεται η διαδικασία που ακολουθείται μετά τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής Ελέγχου. (άρθρο 23)

2.α. Επαναπροσδιορίζεται το πρόστιμο που επιβάλλεται στα πολιτικά κόμματα, σε περίπτωση υπέρβασης του ορίου για τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση μηνυμάτων. Το πρόστιμο στην περίπτωση αυτή ανέρχεται στο ισόποσο του 40% της εκάστοτε καταβαλλόμενης τακτικής χρηματοδότησης, αντί του διπλάσιου του ποσού της υπέρβασης που ισχύει σήμερα. Αν το κόμμα δε λαμβάνει τακτική χρηματοδότηση τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ΕΥΡΩ.

β. Στα κόμματα ή στους συνασπισμούς αυτών, που αναρτούν ή επικολλούν πανώ, αεροπανώ, αφίσες και κάθε άλλου είδους υλικό προβολής εκτός των καθορισμένων χώρων, επιβάλλεται, για κάθε παράβαση, πρόστιμο ίσο με το 5% της τελευταίας καταβληθείσας τακτικής χρηματοδότησης ή με δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ΕΥΡΩ αν πρόκειται για κόμμα ή συνασπισμό που δε λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση. (άρθρο 24)

3. Αυξομειώνονται τα πρόστιμα που επιβάλλονται στους υποψήφιους βουλευτές, οι οποίοι παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις του υπό ψήφιση νόμου. (άρθρο 25)

4. Καθορίζονται οι περιπτώσεις έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα, η οποία επιβάλλεται ως κύρωση από το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο. (άρθρο 26)

5. Αναπροσαρμόζεται από 146.735,14 (50.000.000 δρχ.) σε 150.000 ΕΥΡΩ το πρόστιμο που επιβάλλεται στους ιδιοκτήτες εντύπων που διακινούν μέσω του τύπου και κατά τη διάρκεια του προεκλογικού αγώνα κάθε μορφής φυλλάδια υποψήφιων βουλευτών. (άρθρο 27)

6. Ρυθμίζονται θέματα συγκρότησης της Διακομματικής Επιτροπής εκλογών. (άρθρο 28)

## VI. ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

α. Επαναπροσδιορίζεται το περιεχόμενο της ιδρυτικής δήλωσης που κατατίθεται από νεοϊδρυόμενα κόμματα στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και καθορίζονται τα στοιχεία που υποβάλλονται και γνωστοποιούνται σ' αυτόν.

β. Ορίζεται ότι το πολιτικό κόμμα αποκτά με την ίδρυσή του νομική προσωπικότητα για την εκπλήρωση της συνταγματικής αποστολής του.

γ. Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με το όνομα και το έμβλημα των πολιτικών κομμάτων. (άρθρο 29)

Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

### A. Επί του Κρατικού Προϋπολογισμού

1. Απώλεια εσόδων από την απαλλαγή από κάθε τέλος της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης μηνυμάτων κομμάτων και συνασπισμών κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα. (άρθρο 10 παρ. 1 β')

2. Ενδεχόμενη μείωση εσόδων από την αναπροσαρμογή (μείωση) των προστίμων που επιβάλλονται με τις διατάξεις των άρθρων 25 παρ. 2, 4 και 6.

3. Αποτροπή δαπάνης κατά τα έτη διεξαγωγής γενικών βουλευτικών εκλογών ή ευροεκλογών, από τη μείωση της χορηγούμενης στα πολιτικά κόμματα εκλογικής χρηματοδότησης. Η εξοικονόμηση δαπάνης εκ της αιτίας αυτής εκτιμάται στο ποσό των 7.650.000 ΕΥΡΩ περίπου. (άρθρο 1 παρ. 4α)

4. Ετήσια αποτροπή δαπάνης από τη μείωση της οικονομικής ενίσχυσης που χορηγείται στα πολιτικά κόμματα και στους συνασπισμούς αυτών για την ίδρυση και λειτουργία κέντρων ερευνών και μελετών, καθώς και για τη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών τους. (άρθρο 4 παρ. 1)

5. Ενδεχόμενη αύξηση δημοσίων εσόδων από:

i) την αναπροσαρμογή (αύξηση) των επιβαλλόμενων με τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2, 8 παρ. 3, 25 παρ. 3, 27 παρ. 3 ποινών και προστίμων,

ii) τον επαναπροσδιορισμό του προστίμου που επιβάλλεται στα πολιτικά κόμματα και στους συνασπισμούς αυτών στην περίπτωση υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου δαπανών για τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση μηνυμάτων, (άρθρο 24 παρ. 1)

iii) την επιβολή προστίμου στις περιπτώσεις ανάρτησης ή επικόλλησης από τα κόμματα αεροπανώ, πανώ, αφισών κ.λπ. εκτός των καθορισμένων προς τούτο χώρων. (άρθρο 24 παρ. 8)

### B. Επί του προϋπολογισμού των οικείων Ο.Τ.Α. α' βαθμού

Απώλεια εσόδων από: i) τη δωρεάν διάθεση: α) χώρων υπαίθριας διαφήμισης για την προβολή από πολιτικά κόμματα, τις μαθητικές, φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, καθώς και από ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς και β) όλων των χώρων υπαίθριας διαφήμισης στα κόμματα, στους συνασπισμούς και συνδυασμούς υποψηφίων για την προεκλογική προβολή τους. (άρθρο 9 παρ. 2 και 5)

ii) τη μη είσπραξη τέλους διαφήμισης εκ των ανωτέρω αιτιών, όσον αφορά στους φορείς που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 2946/2001. (άρθρο 9 παρ. 2 και 5)

Αθήνα, 1 Απριλίου 2002

Ο Γενικός Διευθυντής

Δημήτριος Σκούφης